

1950/2

№ 7 ივლისი 1950

საქართველოს
ბავშვთა
გაზეთი

ბავშვთა გაზეთი

ბავშვები

საბავშვო ალკა ცენტრალური კომიტეტის
შოველთვიური საბავშვო შუბანალი

№ 7 ივლისი 1950
გამომცემლობა
„კომუნისტი“
ფელიწადი XXIV

ДНЕРИ Еженедельный детский журнал Центрального Комитета ЛКСМ Грузии

თბილისი. ბავშვები სტალინის სახელობის კულტურისა და დასვენების
პარკში (მთაწმინდის პლატო).
ფოტო რ. აკოფივისა

მ შ ვ ი დ ო ბ ი ს ა თ ვ ი ს

საქართველო
საბჭოთაო

მსოფლიო გაყოფილია ორ, ერთიმეორისადმი შურტიკ-ბელ მტრულ ბანაკად: დემოკრატიისა და რეაქციის ბანაკად. პირველს, ესე იგი დემოკრატიის ბანაკს შეადგენენ ქვეყნები, რომლებიც თავიანთი მშვიდობიანი შრომით ზრუნავენ თავიანთი ხალხის ბედნიერებისათვის და იცავენ მსოფლიოში მშვიდობიანობას.

დემოკრატიის ბანაკს მშვიდობის დასაცავად, ახალი ომის გაჩაღების წინააღმდეგ ბრძოლაში მეთაურობს ჩვენი სოციალისტური საშობლო, საბჭოთა კავშირი.

საბჭოთა კავშირი, დიდი სტალინი!—აი, შუქურა, რომელიც პროგრესულ კაცობრიობას გზას უნათებს უკეთესი მერმისისაკენ. მოსკოვს, ბრძენ სტალინს იმედის თვალით შესცქერის მთელი მსოფლიოს მშრომელი ხალხი. —ხალხს არ სურს ომი.

მაგრამ არიან კაცობრიობის უბოროტესი მტრები—იმპერიალისტები, რომლებიც პირიქით მოქმედებენ—მათ სურთ ხალხს თავს მოახვიონ ახალი ომი. სწორედ ისინი შეადგენენ მსოფლიოს მეორე ბანაკს, რეაქციის ბანაკს, რომელსაც ინგლის-ამერიკელი იმპერიალისტები მეთაურობენ. ისინი ცდილობენ წამოიწიონ ახალი გამანადგურებელი ომი და მილიონობით უდანაშაულო ადამიანთა სიცოცხლის ხარჯზე კვლავ მოგებით გაისქელონ ჯიბე.

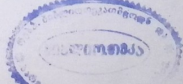
ადამიანთა მასობრივი მოსპობისათვის, ხოცვა-ჟლეტის ახალი იარაღის შესაქმნელად ამერიკელმა იმპერიალისტებმა გამოიყენეს ატომის ენერჯია.

ატომური ყუმბარა!—აი რით ემუქრებიან ისინი ადამიანთა სიცოცხლეს.

მაგრამ მთელი მსოფლიოს მშრომელი ხალხი თავისი პროტესტის ხმას იმაღლებს ახალი ომის გაჩაღებისა და ატომური ყუმბარის გამოყენების წინააღმდეგ, ხმას იმაღლებს კორეაში ამერიკის აგრესიის წინააღმდეგ.

პროგრესული კაცობრიობა ერთსულოვნად გამოეხმაურა მშვიდობის მომხრეთა მსოფლიო კონგრესის მუდმივი კომიტეტის მიმართვას ატომური იარაღის აკრძალვის შესახებ. მსოფლიოს ყოველი პატიოსანი ადამიანი ხელს აწერს ამ მოწოდებაზე.

„მე არ შემიძლია ავიტანო საშინელი ფიქრი იმაზე, რომ ჩემი ბავშვები შეიძლება დახოცონ, —წერს ერთ-ერთი ფრანგი ქალი ჟურნალ „მშვიდობის მომხრეების რედაქციას. —მე მყავს ხუთი წლის გოგონა და ორი ბიჭუნა — შვიდი და ათი წლისა. მარტო ფიქრი, რომ შეიძლება ისინი მოკვდნენ საშინელი სიკვდილით, მოისპონ ატომის ყუმბარით, — მაძრწუნებს მე და მზად ვარ ყველაფერი გაგაკეთო მათ გადასარჩენად... ჩვენ ყველანი

უნდა გავერთიანდეთ, რათა არ დავუშვათ საშინელი ხოცვა - ქლეტა. ამიტომ მე ხელს ვაწერ მოწოდებაზე და მიემართავ ყველა ქალს, ყველა დედას: ხელი მოაწერეთ თქვენც. ეს ჩვენი ყველაზე გადაუდებელი მოვალეობაა“.

ასეთია მსოფლიოს პატიოსანი ადამიანების აღშფოთებული ხმა თავიანთი შვილების გადასარჩენად, მშვიდობის დასაცავად.

მოწოდებას ატომის იარაღის აკრძალვაზე მთელი ძალით გამოეხმაურა საბჭოთა კავშირის

ხალხი. ჩვენი ქვეყნის მშრომელებმაც მოწოდებას აწერენ ხელს მოწოდებაზე.

ეს არის მშვიდობის მზარდი ძალების, დემოკრატიის ძალების მრისხანე ხმა ახალი ომის გამჩალებლების წინააღმდეგ.

მთელი მსოფლიოს პროგრესული კაცობრიობა მშვიდობის დასაცავად თავის ბრძოლაში მტკიცედაა დარაზმული დიადი საბჭოთა კავშირის, ბრძენი სტალინის გარშემო.

მშვიდობისა და დემოკრატიის ძალები უძლეველია.

მინას უჯრეთ, ამოსცდა,
თაღო გაუჩინდა ღუბოც,
მთიდან მთაჭბილმა ნიაჭმა
დაჭბიტლა სასიმღერტელ.

ჩამთიზარტა, მღვასავით
ღუბჯად დაიწყეთ ღუჯა,
ჭრუნვით ქულამღე მთაყარა
მშრთმელის გამზჯუ ხელმა.

მას ჟღარტე გავლა აშინებმს,
ჟღარტე ღრუნული თალსი,
სიღსიან შავეს უკთენის
ბუ — ჩამთხელა არსით.

მზემ დაუმწყია მარტვალთ,
დაახრუენა თავი;
სად დაუჯვა, ნუჯავი,
ამ მთსავალის სჯავი?!

სთელთიდან ელა გამზურთა...
გულმა დაუწყეთ ღუჯა...
ნუჯავ დის ელა არის, თუ
ნამგლუმის გაულუჯვა?!

მინილ ზანგურაშვილი

ინხ. კეკელიძე

ომგადახდილი ინჟინრის ნაამბობი

ნაბ. ა. ბანჭელაძისა

ფრონტზე ავტობატალიონის უფროსად ეყავი. ჩვენს მებრძოლებს ვაწვდიდი საჭურველს მტრის თავზე ცეცხლის დასატეხად.

რამდენიმე ხნის შემდეგ ჩვენი ავტობატალიონი ჩრდილოეთკავკასიაში გადაიყვანეს. განსაკუთრებული დავალება გეჭონდა მოცემული და დღედაღამ ვმუშაობდი. მაგრამ ხანთახან, თითო-ორჯერ საათს ჩვენც ვპოულობდით შესასვენებლად. და აი ერთხელ ასეთი დასვენების დროს თვის ზეინზე ვიყავი ზურგიით მიყრდნობილი. ათას რამეს ეფიქრობდი და ამ ფიქრით ჩემს ოჯახში მიდიდი. ფიქრებიდან რომ გამოვერკვიე, უბის წიგნაკი ამოვლიე. ფანჯარი მოვიმარჯვე და გარკვეული ხელით დავწერე:

„საყვარელო შეილო გურამ!

გოცნი ბევრს. არ შემარცხვინო, კარგად ისწავლე, დედას და ბებიას დაუჯერე. ჩემო გურამ, რომელიმე ქართული წიგნი გამომიგზავნა. თავისუფალ დროს წაიკითხავ...“

წერილი სამკუთხედად დავგეცი, ზედ საყვარელი სიტყვები დაიწერე: „ქ. ქუთაისი, ა. წერეთლის ქუჩა № 1. გურამ კლიაშვილს“. — და საველე ფოსტას ჩავაბარე.

სამი კვირის შემდეგ, შტაბიდან რომ ებრუნდებოდი, სირბილით შემომეგება სირაჩანტი ფედია კრავცოვი, მომესალმა და მომასხენა:

— ამხანაგო მაირო, თქვენს სახელზე საქართველოდან ამხანათია მოსული.

სერკანტს მადლობა ვუთხარი და ჩემი ბლინდაისიყენ ნაბიჯს ავუჩქარე. ბლინდაეში შესვლისთანავე ამხანათი ავიტაცე ხელში, სიხარულისაგან აღელვებულმა. გავხსენი. ის იყო მინიატურული ფორმატის ლამაზი წიგნი, რომელზედაც ეწერა: „ვეფხისტყაოსანი“. სიხარულით ცას ვეწვიე. ყდა სწრაფად გადავშალე. აქ კი ჩემი ყურადღება მიიპყრო

რეველის ფურცელმა, რომელზედაც ბავშვის ხელით გულდასმით გამოყვანილი იყო:

„ჩემო საყვარელო მაიციო!

შენი წერილი მივიღეთ და ძალიან გავვიხარა. ეს წერილი მე სკოლაში მივეტანე და ამხანაგებს წაეკითხე. ჩემმა მასწავლებელმაც წაიკითხა. ერთად მოვეცეხარა ყველას თავი და გვითხრა: მთელი კლასის სახელით გაუგზავნოთ წიგნი გურამის მამასო. ბევრი ვარჩიეთ, ვარჩიეთ და გადაწყვიტეთ „იფიხის ტყაოსნის“ გამოგზავნა. ამ წიგნს მართო მე კი არ გიგზავნი, არამედ მთელი კლასი. გამარჯვებით დაბრუნების გისურვებენ. ბებიაშ შემოგივალა — ჩიგნზე არ იდარდო. წერალებს მაღ-მაღე მოველიო.“

შენი გურამი“.

რამდენჯერმე ვეკოცე შვილის წერილს. გულში ჩაივარა საყვარელი წიგნი. მერე იგი საირე ჩანთაში ჩაიღე. თბი წელი ვატარებდი მას ომის მძიმე გზებზე, სანამ... მაგრამ ამაზე ქვემოდა.

თბი კი სულ უფრო და უფრო აფთრდებოდა. სისხლისმღვრელი ბრძოლებით მივიწვედი ვარ. ბევრჯერ დავკბომეს. მაგრამ, რაღაც ვასაოცრად. ცოცხალი ვრჩებოდი, არც დაიპყრილა. მოწინააღმდეგე ვერ უძლებდა ჩვენს შეტევებს და მას კვალდაკვალ მივსდევდით. მალე მდინარე დნებრს მივადექით. აი აქ, ერთ პატარა სოფელში შეეხვით მე მასწავლებელ მაქსიმე კოვალენკოს 15 წლის ვაჟს მიკოლას. სოფელი ნახევრად დანგრეული იყო. ჩვენს მანქანებს ვადაპყავდათ ჯარისკაცები, მოჰქონდათ სურსათ-სანთავაე, იარაღი და ტყვია-წამალი. ათი დღე იმ სოფელში ვავატარე, მიკოლა კოვალენკოს ოჯახში. იგი ცხოვრობდა დრმაღ მოხუცებულ ბაბუა ტიმოთისთან. მიკოლა ისეთი მჭვირცელი, მოუხვეწარი და თან კეთილი ბიჭი იყო, რომ შემეყარადა.

— მიკოლა, მამაშენი სადაა? — ვკითხე ერთხელ ბიჭუნას.

— წასულია, — მომიგო მან ისეთი კილოთი, თითქოს ამით მეუბნებოდა: „აბა რა საკითხავია, შინ ხომ არ იჯდომებოდაო“.

— დედა? — კვლავ შევეკითხე. აქ კი ოღნავ სახე იცვალა მიკოლამ.

— ისიც წასულია, — მიპასუხა მან, მაგრამ ამ სიტყვებში უკვე სევდა შევნიშნე, — თავიდანვე წავიდნენ, — დაუბატა მან მცირე ხნის შემდეგ. — პარტიზანებთან წავიდნენ. მე და ბაბუა ტიმოთე კი აქ დავტოვეს. მამაჩემი პირველ ხანებში ხშირად გენახულობდა მაღლულად. ერთხელ პოლიციელებმა ეჭვიც აიღეს და მაგრადაც მცემეს. მაგრამ გადავრჩით.

მიკოლას მარცხენა მკლავი მოვხვეე, სიყვარულით შევახვდრიე, ყოჩაღი ბიჭი ხარმეთქი, დავუწყვიტე.

— ეს რა წიგნია, ძია? — ვკითხა გათამამებულმა მიკოლამ და „ვეფხისტყაოსანი“ გამომართვა, ხელში რომ მეცავა. ცნობისმოყვარობით დაუწყე თაალიერება, მერე გადაფურცლა. გურამის წერილს თვლი მოკერა. ახლა იმაზე ვკითხა — ვისი დაწერილიაო. მე ყველაფერი ვუამბე. სევდა შემოაწვა ბავშვის სახეს, სკოლა რომ ვუხსენე.

— აი, ძია, — მიათითა მან შორიასლო დანგრეულ შინობაზე, — სად იყო ჩვენი სკოლა. მას გერმანელებმა ცეცხლი წაუკიდეს. მე კარგად ვსწავლობდი. აგერ ჩემი წიგნები... ბევრიც დაიბნა, დაიკარგა. მე წიგნი მიყვარს...

წიგნის თაროზე ელაგა სახელმძღვანელო წიგნები. მათ შორის იყო უკრაინელი ხალხის სიამაყე — შევჩენაროს „კობზარი“... და ოო, სინარულა... „ვეფხისტყაოსანიც“ უკ-

რაინულ ენაზე.* არ ვიცოდი რა მექნა ამ შემთხვევაში წუთით წაშალა მანძილი, რომელიც ამორებდა ორ მოძვე რესპუბლიკას — უკრაინას, რომლის განთავისუფლებისათვის მეც ვიბრძოდი სხვებთან ერთად, და ჩემს მშობლიურ საქართველოს. მე წუთით შინ ვივრძინე თავი, ჩემიანებთან, ჩემს ახლობლებთან. ახლა კი ვეღარ შევიკავე თავი, ბავშვი გულში ჩავიკარ და ვაკოცე ისე, რომ ხელიდან არ გამიგდია უკრაინულ ენაზე თარგმნილი „ვეფხისტყაოსანი“. მიკოლას კი უფრო ძლიერ ჩაებღელჯა ნორჩ ხელეებში ჩემი გურამის მიერ გამოგზავნილი ქართული „ვეფხისტყაოსანი“.

— ყოჩაღ, მიკოლა, ყოჩაღ! — ვიმეორებდი კვლავ ერთსადიამავეს სინარულისაგან.

ფანჯარაში გავიხედე, გული დამთოტო ცეცხლისაგან გარუჯულმა შინობამ. მე მივუხედი ბავშვს გულისტკივილს და ვუთხარი:

— მალო, მიკოლა, შენც მალე შეუღლები სწავლას. აი ნახავ, თუ უკეთესი სკოლა არ გექნებათ.

ეს იყო უკანასკნელი საუბარი მიკოლასთან. მერე დღეს განთიადისას ავტოკოლონა დიძრა წინ. ქვემეხები გამაყრუებლად გუგუნებდნენ. ისმოდა თვითმფრინავებიდან ჩამოდებელი ბომბების სტკვენა-წივილი და ყუმბარების აფეთქების ხმა. სოფელს ექვსი-ოცე კილომეტრით რომ მოვცილდით. რაღაც ყრუ გრავინაა მომესმა, თვალთ დამიბნელდა და ვარწმობა დავკარგე.

არ ვიცი რამდენი ხანი გავიდა. მხოლოდ სააეროდმოლოში მოვედი გონს. ეს იყო ღრმა ზურგო, მძიმე ჭრილობები მქონდა მარცხენა თეძოში. მკურნალობის შემდეგ ტკივილები ოდნავ რომ დამიამდა, ახლა სხვა სინანული შემომაწვა ძლიერ. — გარდა გულჯიბეში შეინახული საბუთებისა, ყველაფერი დამკარგია, დამკარგვია ჩემი ფრთხილი თანამგზავრი „ვეფხისტყაოსანიც“. ძალიან მეწყინა. მაგრამ რას იზნამდი.

განკურნების შემდეგ ისევ ცეცხლის ხაზზე მოვხადი. ჩვენი ჯარები მთელი ძალით მიიწეოდნენ წინ და გამარჯვებას გამარჯვებაზე აღწევდნენ...

ბევრი ღრო გაიდა, ბევრი გაჰირვებაც იანხა, მაგრამ ომის დამთავრებასაც მოვესწარი. გახარებულნი, აორტაცებულნი და გამარჯვებულნი დავბრუნდით შინ. და აგერ ახლა, ჩემი მშობლიური ქუთაისის სააერომობილო ქარხნის მშენებლობაზე ინჟინერი ვარ.

რა დამაიწყებებს დაბრუნების დღეს: მეც ჩემს ოჯახს მივამუტე და გურამი გულში

* „ვეფხისტყაოსანი“ უკრაინულ ენაზე თარგმანა ცნობილმა უკრაინელმა პოეტმა მიკოლა ბაენამ.

ჩაუვარია. შემომეხვეწინე გარშემო მშობლები, აი, ცოლი, მეზობლები და ნათესავები. მკოცნიას და მილოცვენ მინ შმევილობით დაბოუნებას, თან ათასაირ კითხვებს მაძლევი. არ ვიცი საიდან და როგორ დავიწყე, ყველას პასუხი უხდა, ყველას მადლობა უხდა გადაუხადო. მადლობა უხდა ვუთხრა გურამს, მისი კლასის მოსწავლეებს და მასწავლებლებსაც, რომლებმაც მე აატივი მცეს და „ვეფხისტყაოსანი“ გამომიგზავნეს. მერე ხელახელა ჩემი დაქრის ამბავს ვეყები და ჩუქად აიტყვავი ვაპარებ, რომ ის ძვირფასი წიგნი დაბეკარა იმ განსაცდელის წუთებში. თან ბოდიშაც ვიხდი პატარებთან და ვუხსნი, რომ არ თმინდვის ბრალი წიგნის დაკარგვაში. მაგრამ... წიგნის დაკარგვა რომ ეახსნენ, რატომღაც დაძაფრთხო მათა გოცებულმა შემოვლდამ — მასში სამღურავი რამ სჩანდა... „ნუთუ ვერ ვამიგვს, რომ მე არაფერ უღაში ვარ, — ვფიქრობდი, — შე ხომ ბრძოლაში დაქრის დროს დავეკარგე ჩანთა და წიგნიც!“

— მამა, შენ რომელ წიგნზე ლაბარაობ? — მკითხა განცვიფრებულმა გურამმა.

— აი ის წიგნი, შეილო, შენმა სკოლამ რომ გამომიგზავნა, „ვეფხისტყაოსანი“..

— ის „ვეფხისტყაოსანი“ ხომ უკანვე ძვირღეთ ამ სამი თვის წინ და თანაც სხვისი პირით გვაფრთხილებდი — ამ წიგნს თვანაჩინივით მოუარეთ და კარგად შენახული დამახვედრეთო. ვანა არ გახსოვს? — ახლა ჩემმა ცოლმა ჩამოართვა სიტყვა გურამს და ღმილით მომმართა.

თითქოს ბურანში ვიყავ. გაშტერებული ვიჯექი. ამასობაში გურამმა მოიბრინა ჩემთან და მუხლზე დამიდო „ვეფხისტყაოსანი“. სწორედ ის წიგნი, ჩანთაში რომ შევლდა, ის ომგდამილი „ვეფხისტყაოსანი“, აქა-იქ

სისხლით დაწინწკლული და ფერშეცვლილი. თი, სოცრებავ!

— მე ეს წიგნი არ გამომიგზავნია, არც სხვისთვის დამივალენია მისი გამოგზავნა, — ხმის აწევით წარმოვთქვი მე.

— ნუთუ იმ ბიჭმა შენი დავალბით არ მოგვეწერა ეს წერილი?

— ეინ ბიჭმა? — ვიცოთხე მოუთმენლად.

— კოვალენკომ! — მიიპასუხა ცოლმა, — აი მისი წერილიც.

მან წიგნი გადაფურცლა და იქიდან წერილი მომართა. აი რა ეწერა მასში:

„მაიორ კლდიაშვილის ვაჟს გურამს.

მე შენ პირადად არ გიცნობ, არც დედა შენს ვიცნობ, არც შენს ბებიას და ბაბუას ვიცნობ, მაგრამ მაინც მიყვარხართ, თქვენ კარგი ხალხი ხართ. მაიორი მე ჩვენს პატარა სოფელში გავიცანი და ისე შემეყვარდა, როგორც ის ბიძა, რომელიც ბრძოლაში დამელუბა. შენ კარგი მამა გყოლია, არც მე მყავს ცუდი მამა, ორივენი გმირულად იბრძვიან. მაიორმა მე მაჩვენა თქვენგან გამოგზავნილი „ვეფხისტყაოსანი“. იგი ჩვენს მშობლიურ ენაზედაც არის დაბეჭდილი. მაიორი ამ რამდენიმე დღის წინათ ჩვენს ოჯახში იყო და მთხოვა შენთვის წერილი გამომეგზავნა ამ წიგნთან ერთად...

ომი მალე დამთავრდება, გურამ, და შენი მამაც დაგბრუნდება. ვთხოვ ამ წიგნის მიღება მაცნობო. მისამართს მეორე გვერდზე ვწერ.

შენი მიკოლა კოვალენკო.

მე მიკოლას წერილი გავუგზავნე. მიკოლამაც მიპასუხა:
 შემდეგი მიმოწერიდან ასე გაიბრკვა ჩემი ჩანთისა და წიგნის ბედი:
 „ძია გიორგი, — შწერდა ერთ-ერთ საპასუხო წერილში მიკოლა, — აფეთქების ხმა რომ მინელდა, იქითვე გავემუხრეთ მე. ბაბუა და მეზობლის ბიჭები. მალე აღვიღოთ ვეყავით. გული დამეთუთქა ნაცობი მანქანა რომ ეხახე, თხრილში ვადაბრუნებული და დამტვრეული, — აი ის მანქანა, რომელშიაც შენ ჩაჯექი, ჩემი სახლის წინ, ძია გიორგი, შოფრის გვერდით: ვწუხდი რომ შენ არა სჩანდი. კაცის ქაქანება არ ისმოდა; მხოლოდ შორს მიპქროდნენ მანქანები და უკან სტოვებდნენ მტვერს ღრუბელივით. რაღა გვექნა. აღარ ვიცოდით — ცოცხალი მიჰყავ-

დი შენ იმ გადარჩენილ მანქანებს თუ...
 ორე უფრო მოსალოდნელი იყო, რადგან თხრილშივე, დამტვრეული მანქანის შორიას-ლო, ვნახეთ შენი ჩანთა, — ტალახში მოსერილი, თანმებდაწვევტილი, აქა-იქ გაგლეჯილი, რომელშიაც ის შენი საყვარელი წიგნიც იყო... ვიცოდი როგორ გიყვარდა შენ ეს წიგნი და ამიტომ ვადწუყვიტე გურამისათვის გამეგზავნა. შენი ბედის შესახებ ცოტა ბუნდოვანად მივწერე, მაგრამ ასე სჯობდა — მე თვითონ დანამდვილებით არ ვიცოდი შენი ავ-კარგი“.

... დიდხანს, დიდხანს ვლუმდი ცრემლმორეული და ფიქრით ველოლიავებოდი ამ სტრიქონების დამწერს, ომგადანდილ უკრაინელ ბიჭუნას, ჩემს ფრონტელ პატარა მეგობარს.

მშვიდობით, სკოლის თეთრო კედლებო!

ამოთხოვების ცეცხლი მედება და სიყვარულში ასე ვიწვები.
 მშვიდობით, სკოლის თეთრო კედლებო, მე თქვენ არასდროს დამავიწყდებით!..
 რამ დამავიწყოს გულისტოლები, მათ სხოვნს სხეა რა შეედარება, —
 ეს გოგონები — გულჩიორები,
 ეს ყმაწვილები ელვისთვალემა!
 თერთმეტი გზობა მოფერნა მერცხლის, თერთმეტი ზაფხულის თვალის ახელა, ჩემი პატარა დაფა და მერხი, რასაც ბავშვობა ჰქვია სახელად!
 იმათ რიცხეს განა დასასრული აქვს? მე მათ სიყვარულს თავზე ვეგვლები, რამ ამომილოს ალაღ გულიდან სულზე უტკბესი მასწავლებლები!
 რამ დამავიწყოს... და სხოვნის გარდა დე სიყვარულის ცეცხლიც მფარავდეს, მათი ფრთების ქვეშ წამონაზარდი

მათ სიყვარულში გავეპლარავდე!
 მარტო თერთმეტი წელი კი არა, მულამ გამყვება მათზე ოცნება; მათ შთამავონეს, მათ მიზიარეს ეს ჩემი წილი პატიოსნება.
 ჩვენ მათი ტრფობა გვიძღვის იმედად, რომ გამოვძებნით გზები ახალი,
 „ნახვამდის“ — ვამბობთ და ვიღიმებით, — ძვირფასო სკოლავ, მალე ნახვამდის!
 შენით გზას მუდამ გავიკვლევთ ახალს, არ გვეშინია დალოს, დაცემის...
 დაგიბრუნდებით, გნახავთ ხელახლა, არა ბავშვები, — ბრძენი კაცები!
 ამიტომ არის — ცეცხლი მედება, ზღვა სიყვარულის გრძნობით ენთებით.
 მშვიდობით, სკოლის თეთრო კედლებო, მე თქვენ ყოველთვის გამახსენდებით!..

პანხანგ მოგოლაჟილი

ქუთაისის რკინიგზის ვაგთა № 20 საშ. სკოლის ჟურსლანთავრებულნი.

ს იყო მზემ გაიღვიძა,
ღრუბლებში თავი იჩინა,—
სამგორის ველზე გაისმა
კოლმეურნეთა ყივიანა.
გამოწინდენ თეთრწყაროელნი,—
დიდებს მოსდევენ ბავშვები,
აღობენ ყელსახვევები
მზესავით ნაკაშაშები.

მანქანებს გააქვს გუგუნნი,—
სრიოკი ველი დატორეს,
შორს გაუწვდიათ ხელები
ნისკარტა ექსკავატორებს.
ერთმანეთს გადასახიან
ლოუბნელი და მანგლელი:
„ბარი ყურამდე ჩაუშვი,
ხომ გახსოვს ფრონტზე სანგრები?
აქაც ფრონტია, მშობილო,
მტერი—გვალვია ტიალი!“
როგორც აბჯართა ჯახება
ისმის ბარების წკარილი!

სამხრობაა და გაშალეს
სუფრები ნაირნაირი,

გაისმა სადღეგრძელონი,
ეაქსებური შაირი,
ბავშვებმა ცეკვა გამართეს
და გაახურეს დაირი!

დღე ასე მიდის სამგორზე
შრომით, ყივინით, ხალისით.
მზეს უკვირს: „რა ამბავია,
ამ ხრიოკ ველზე რა ისმის?..
როდის ყოფილა აქ ასე
დამშვენებული მაისი?!“

ჯერ სად ხარ, მზეო მაღალო,
ნახე, თუ შემდეგ რა იქნეს:
სამგორის ველი იხარებს,
ტანმაღალ ტყეებს აიქნევს;
ბალები ნათელს მოჰფენენ,
ზღვა ტალღად აიჭოჩრება,
აქ ხორცს შეისხამს, ფრთას გაშლის
საუკუნეთა ოცნება;
ყანები იბიბინებენ,
ტყე ცამდე აიზიდება
და კიდევ ერთხელ შეგძახებს
დიდი ბელადის დიდებას!

გარიჩა მიქელაძე

ცხელი ქვა

აკაკალი გვიღარი

ზ ლ ა მ ა რ ი

მხატვარი გ. დიკო

1

2

ერთ სოფელში ცხოვრობდა ერთი მარტოხელა, უძლური ბერიკაცი, წნავდა კალათებს, კერავდა თექის ჩექმებს, სდარაჯობდა კოლმეურნეობის ბაღს და ამით ლუქმაპურს შოულობდა.

დიდი ხნის წინათ მოვიდა იგი შორიდან ამ სოფელში. ყველა ატყობდა, რომ ამ კაცს ცხოვრებაში ბევრი სიმწარე უნდა ჰქონოდა განცდილი. კოჭლი იყო და უღროოდ გაჰქარებულნი. ლოყის მთელ სიგრძეზე, ბაგეზე-ღარებულნი, ნახეხი ჰქონოდა აჩნდა. ამი-ზე გადავლია, დარაჯს შეეძლო ივანეშასათვის კვირგულე ეთაქებინა, ანდა, კიდევ უარესიც: ხურგზე წაეყვანა სკოლაში და ეამბნა იქ, თუ რა ჩაიღინა მან.

ერთხელ ერთი ბიჭი, ივანე კუდრიამაშინი, გადაძვრა კოლმეურნეობის ბაღში, ვაშლები რომ მოეპარა და პირი კარგად ჩაეგმირიღებინა. მაგრამ იგი ამ დროს შარვლით მესხარის ლურსმანს წამოედო და ეკლიან კუნთებს კრუნხვებში ბრავანნი მოაღინა, დაიკაწრა, აღრიალდა და იქვე დარაჯმა დაიჭირა. რასა-კვირგულე, დარაჯს შეეძლო ივანეშასათვის ხურგზე ეთაქებინა, ანდა, კიდევ უარესიც: წაეყვანა სკოლაში და ეამბნა იქ, თუ რა ჩაიღინა მან.

მაგრამ მოხუცს შეებრალა ივანე: ბიქს ხელები დაძევილი ჰქონდა; უკან ცხვრის კუდსავით ჩამოჰკიდებოდა შარვლის ნაგლეჯი, აწითლებულ ლოყებზე ცრემლები ჩამოსდიოდა.

წყნარად გამოიყვანა მოხუცმა შეშინებულნი ივანე კოშკრიდან და გაუშვა ისე, რომ არც ერთი ჰიმუნჯი არ წაუტარავს კისერში და არც ერთი სიტყვა არ დაუდევნებია უკან მისთვის.

სიცხვილისა და დარდისაგან შეწუხებულნი ივანე შეეხეტა ტყეში, გზა აებნა და ერთ ჭაობს მიაღდა. ბოლოს დაიქანცა და ხავსიდან ამოხრილ ცისფერ ქვაზე ჩამოჯდა, მაგრამ მაშინვე ღრიალით ზეზე წამოიჭრა. იმას ეგონა, ტყის ფუტკარს დააჯდა, რომელმაც მას გამოხეულ შარვალში მწარედ უქბინა. მაგრამ ქვაზე არაერთი ფუტკარი არ იყო. ეს ქვა, როგორც ნაკვერცხალი, ისე იყო ცხელი და მის ბრტყელ ზედაპირზე თიხით დფარული ასოები ემჩნეოდა. ცხადია, ქვარაღიც ჯადოსნური უნდა ყოფილიყო. ეს ივანემ უტებათ მოისახნა, წაიძრა ცალ ფეხზე ფეხსაცმელი და მისი ქუსლით გამაღობით დაუწყო წარწერას თიხის შემოცლა, რომ მალე გაეგო, რა სარგებლობის მიღება შეეძლო ამ ქვისაგან. და, აი, ამ ქვაზე ასეთი წარწერა ამოიკითხა: „ვინც ამ ქვას მთაზე აიტანს და იქ დაამტკრევს ნაწილ-ნაწილად, თავის ახალგაზრობას დაიბრუნებს და ცხოვრებას თავიდან დაიწყებს“. წარწერას ბოლოზე ბეჭედი ჰქონდა დასმული, მაგრამ არა უბრალო ბეჭედი, რომელსაც კოოპერატივში ტალონებს არტყამენ ხოლმე, არამედ უფრო ეშმაკური რამ: ორი ჯვარი ჰქონდა, სამი კული, შუაში—ნახვრეტა, ერთი ჯოხი და ოთხი მძიძე.

დაღონდა ივანე კუდრიამაშინი. ის მხოლოდ რვა წლის იყო, მეცხრე წელში გადამდგარი და ცხოვრება თავიდან როგორ უნდა დაეწყოს?! ხომ უნდა დარჩენილიყო მერაზე წელს ისევ პირველ კლასში? ეს მას სრულე-ბითაც არ უნდოდა.

— რომ შეიძლებოდა ეს ამ ქვის საშუალებით სკოლაში მოციმული გაკვეთილების დაუსწავლელად პირველი კლასიდან პირდაპირ

მესამე კლასში გადახტომა?! ეს კი საქმეა—
გაიფიქრა მან. მაგრამ დღი ხნიდან ყველა-
სათვის ცნობილია, რომ ასეთი ძალა მეტად
ჯადოსნურ ქვასაც არ ჰქონია არასოდეს.

3

დალონებული ივაშკა გამობრუნდა შინისა-
კენ, ჩაუარა იმვე ბაღს და დაინახა იგივე
მოხუცი, რომელიც მძიმედ ახელებდა, ხში-
რად შედგებოდა და ქოშინით მიჰქონდა კი-
რით სასეკ ვედრო, ხოლო მხარზე ფუნჯი-
ანი ჯოხი გაედო.

ივაშკა ბუნებით კეთილი ბავშვი იყო. გა-
იფიქრა: „აი, მოდის ის კაცი, რომელსაც თა-
ვისიფულად შეეძლო ჩემთვის ჰინჯარი გადა-
ეკირებინა ზურგზე, მაგრამ შევებრალე. მო-
ლო, ახლა მე მას შევიბრალებ და დავებრუ-
ნებ ახალგაზრდობას, რომ არ ახელებდეს,
არს კოჭლობდეს და ასე მძიმედ არ ქოშინო-
ბდეს“. აი, ასეთი აზრებით მივიდა კეთილი
ივაშკა მოხუცთან და აუხსნა პირდაპირ საქ-
მის ვითარება. მოხუცმა ივაშკას პირქუსად
გადაუხსნა მადლობა, მაგრამ უარი განაცხა-
და ბაღის დარაჯობისათვის თავი დაენებებია
და ტყეში წასულიყო, რადგანაც კარგად
იცოდა, რომ კიდევ მოიპოვებინა ისეთი ადამ-
იანები, რომლებსაც მისი იქ არ ყოფნის
დროს სულ ადვილად შეუძლიათ გასწინ-
დონ ხილისაგან კოლმუერნეობის ბაღი.

მოხუცმა უთხრა ივაშკას, რომ თითონ მას
ამოიღო ქვა ჭაობიდან და აეტანა მთაზე, ის
კი შემდეგ მივიღოდა მასთან ცოტა ხნით და
ქვას რამზე დაარტყამოდა და გასტეხდა.

ივაშკა ძლიერ დააღონა მოხუცის ასეთმა
პასუხმა, მაგრამ უარის თქმით მისი გაბრაზე-
ბა ვერ გაბედა. მეორე დილას ის გაემგზავრა
ტყისაკენ, თან წაიღო მავა-
რი ტომარა და ტილოს
ხელთათმანები, რომ ქვას
მისთვის ხელი არ დაეწეა.

4

ივაშკა ტალახით და თი-
ხით მთლად გაითხუნა, დი-
დი გაქირვებით ამოატარა
ქვა ჭაობიდან და დალო-
ნობისაგან ქანცმიღებული
მიწვა ბალახზე მთის ძირ-
ში. — „აი, ახლა ავაგორებ
ქვას მთაზე, — ფიქრობდა
ის, — მოვა კოჭლი მოხუცი,
გასტეხს ქვას, გაახალგაზ-
რადებდა და ცხოვრებას
თავიდან დაიწყებს. ამბო-
ბენ, საბრალოს მრავალი
ჭირი უნახავს ცხოვრებაში;
მოხუცებულა, მარტოხელა,

და ბედნიერი ცხოვრება, ჩასაყვირეული,
არასოდეს არ უნახავს. სხევს კი გამოუც-
ლია ბედნიერი ცხოვრება. თვითონ, ივაშკა,
ხომ ახალგაზრდაა, მაგრამ სამეჯერ მაინც
კი ვანიცადა ბედნიერება: პირველად მამინ,
როდესაც ერთხელ სკოლაში ავიანებდა
და სრულიად უცხოება შოფერმა შემედი-
რი მსუბუქი მანქანით მიიყვანა ის პირდაპირ
სკოლაში; მეორეჯერ — როცა პირდაპირ
ხელებით დივირა ქარაყლაპა თევზი რუ-
ში; ხოლო მესამეჯერ — ძია მიტროფანემ
რომ წაიყვანა იგი ქალაქში პირველი მასო-
ბის დღესასწაულზე. „ნახოს საცოდავმა ბე-
რიყაცმა ბედნიერი ცხოვრება“, — გადაწყ-
ვიტა გულკეთილმა ივაშკამ. ადგა და გულ-
მოდგინებით, მონღონებთ ააფორა ქვა
მთაზე.

5

მზე უკვე ჩადიოდა. სიცივისა და დალო-
ნობისაგან ქანცგაწყვეტილი ივაშკა მოკუნ-
ტულიყო ცხელი ქვის ახლოს და იზრობდა
სეფსა და ქუშკიან ტანსაცმელს. ამ დროს
მასთან მოხუცი მივიდა.

— რატომ არ მოიტანე, ბაბუ, ცული ან
ძალაყინი? — შესძახა გაკვირვებულმა ივაშკამ
მოხუცს. — ხომ არ გგონია, რომ ცარიელი ხე-
ლებით დაამტვრევ ქვას?!

— არა, ივაშკა, — უბასუხა მოხუცმა, — მე
არ მგონია, რომ ცარიელი ხელებით დეა-
მტვრევი ქვას. მე სრულებით არ გავტუნ მგ
ქვას იმიტომ, რომ არ მინდა თავიდან და-
ვიწყო ცხოვრება.

ამ დროს მოხუცი მივიდა გაკვირვებულ
ივაშკასთან და თავზე ხელი გადაუსვა. ივაშ-
კამ იგრძნო, რომ მოხუცს მძიმე ხელი უქან-
კალებდა.

— შენ, რასაკვირველია, ფიქრობ ალბათ, რომ მე მოხუც ვარ, კოჭლი, მახინჯი და უბედური, — ეუბნებოდა მოხუცი ივანეს, — ნამდვილად კი მე ყველაზე ბედნიერი კაცო ვარ ქვეყანაზე... ფეხზე ძელო დამეცა და მომტეხა, მაგრამ ის იმ დროს მოხდა, როცა ჩვენ ჯერ კიდევ გამოუცდელი ხელით ვახერხებდით ღობეებს და ვაგებდით ბარიკადებს, ვაწყობდით ხალხის აჯანყებას მეფის წინააღმდეგ, რომელიც შენ მხოლოდ სურათებზე თუ გინახავს... მე კბილები ჩამამტერიეს, მაგრამ ეს იმ დროს მოხდა, როცა ციხეებში ჩაყრილები ხმაშეწყობილად ვმღეროდით რევოლუციურ სიმღერებს; ბრძოლაში ხშილთ სახე ვაშიჩვენს მაშინ, როცა პირველი სახალხო ლეგიონერები უკვე ანადგურებდნენ მტრის თეთრ ჯარს. და ბოლოს, ციეს ალაჩუხში ვეგდე ჩალაზე ტიფიანი, ებორავადი და ებოდავი სიცხისაგან. საშინელი ხმები ჩამესმა ამ დროს ყურში: ჩვენი ქვეყანა გარშემორტყმულია და მტერი გვძლევისო. მაგრამ როცა გონს მოვედი, კვლავ ამომავალი მზის პირველ სხივებთან ერთად დავინახე, რომ მტერი ძლეულია და ჩვენ ისევ იერიშზე გადავიდით. ჩვენ, ბედნიერნი, საწოლიდან საწოლზე, ერთმანეთს ვუწყვდილთ გამხმარ, ძელოდქეულ ხელებს და ვოცნებობდით მაშინ იმაზე, რომ თუნდაც ჩვენს შემდეგ ჩვენი ქვეყანა ყოფილიყო ისეთი ძლიერი და დიდებული, როგორც ახლა არის. განა ეს არის, შენ, უგუნურო ივანე, უბედურება? რად მინდა მე სხვა სიცოცხლე, სხვა ახალგაზრდობა, როდესაც მე ჩემი სიცოცხლე განვლე პატიოსნად და სახელოვნად, თუმცაღა დიდ სიძინელებში.

მოხუცი დაღუპდა, ამოიღო ყალიონი და გააბოლა.

— ჰო, ბაბუა, — წყნარად თქვა მაშინ ივანეცამ, — მაგრამ, თუ ასეა, რისთვის ამოვათხოვეს გეგა ამ მთაზე, გდებულებო თავისთვის იმ ქაობში!

— დე, იდოს დასანახ ადგილზე, — თქვა მოხუცმა, — და შენ ნახავ, ივანე, რა მოხდება. ამის შემდეგ მრავალმა წელმა განვლო. მაგრამ ის ქეა ისევ ისე დევს დაუმტერებლად იმ მთაზე. მრავალმა ხალხმა გაიარა მის ახლოს. მივლენ, დააცქერდებიან, დაფიქრდებიან, გააქნევენ თავს და მიდიან თავისი გზით. ერთხელ მე იმ მთაზე ავიდი. რაღაც ცუდ გუნებაზე ვიყავი, „მოდი, გავიფიქრე, — გაუტებს ამ ქვას და ცხოვრებას თავიდან დავიწყებ“. მაგრამ შევდექი, დავფიქრი და გონს მოვედი. — ეჰ, ვიფიქრე, — რას იტყვიან მეზობლები, როცა გაახალგაზრდავებულს მნახავენ. — აი, მოდის ახალგაზრდა სულელი, ჩანს თავისი ერთი სიცოცხლე ვერ განვლო ისე, როგორც წესია და ახლა ცხოვრებას ისევ თავიდან იწყებსო“. მაშინ შევახვიე პაპიროსი და რომ ასანთი არ დამეხარჯა, ცხელ ქვაზე მივადე, ცეცხლი მოვუკიდე და შინ დავებრუნდი.

თარგმნა ილია სინგარულიძემ

ეჯითთა ჩვენი გიგი,
სწავლა, გარჯა უყვარს ღიღად;
წელს მეხუთე კლასში იგი
წარჩინებით გადავიდა.

აი, ახლაც არღადგებებს
შეხვდა გიგი თადარიგით;
წიგნს მეგობრობს, უფლის ნერგებს,
თან თიკნებსაც მწყემსსავს იგი.

დღესაც გიგი აღრე ადგა
და ნარგავენს რუ ანკარა
მიუგდო და ყოველ მათგანს
მოეფერა, მოუარა.

არც ბოსტანი დაივიწყა,
ნარ-კინქარი ამობარა,
ამომარგლა ხახვი ფიცხლოვ
და დღესაც მიეხმარა.

მაკე ძროხას წყალი ასეა
და ნახირში მიიყვანა,
აწ გულაში აწყობს საგზალს,
გიგის წიგნიც მიაქვს თანა.

აი, თიკნებს ბაჟის კარი
გაულო და გამოუშვა;
მიღის მწყემსი მოღმარი,
უკან მისდევს ლეკვი ყურშა.

ცხრათვალა მზე კოცნის ერთობ
მთის თხემებს და ვრცელ იალაღს,—
და თიკნები მწვანე ფერდობს
მისდევენ და ძოვენ ბალახს.

თვითონ გიგი, — ხელში წიგნით
თავის ფარას მისდევს უკან;
ბეჯითთა ჩვენი გიგი, —
სწავლაც უყვარს, შრომაც უყვარს!!!

გაბრიელ ჯაბაშანიანი

კაკლის სესიონი

ცნობილი მწერალი და საზოგადო მოღვაწე თედო სახოკია სალიტერატურო ასპარეზზე გამოვიდა გახული საუკუნის 90-იან წლებში. თანამშრომლობდა გაზეთებში „ივერიაში“ „ცნობის ფურცელში“, „სახალხო გაზეთში“, ჟურნალ „მოამბეში“, რომლებშიც ათავსებდა ისტორიულ-ეთნოგრაფიულ წერილებს. გარდა ამისა, თედო სახოკიას თარგმნილი აქვს უცხოელი მწერლების მოთხრობები და ნარკვევები. მათ შორის აღსანიშნავია დიდი ბულგარელი მწერლის ივანე ვაზოვის ისტორიული რომანი „დამონებულნი“; პოლონელი მწერლის: ეუის „განთიადი“, რუსი მწერლების დ. მორდოვცევის „ამირანის შვილნი“, ბოროზინის „სამეგრელო“ და „ბატონყმობა სამეგრელოში“; ფრანგი მწერლების: ანრი ბარბიუსის, მოპასანის, ჰიუგოს, მირბოსი და იტალიელი მწერლების: ბოკაჩიოს, გარიბალდისა და სხვების ნაწარმოებები.

თედო სახოკია ამჟამად ღრმა მოხუცებულია (82 წლისაა), მაგრამ მაინც ინტენსიურ სალიტერატურო-საზოგადოებრივ მოღვაწეობას ეწევა.

ქვემოდ ვებძღვათ მცირე ნაწყვეტს თ. სახოკიას გამოუქვეყნებელ წიგნიდან „როგორ ვიზრდებოდით ძველად“.

... საუკეთესო, ტყბილად მოსაგონარი დრო ჩემის ნორჩის ყრმობისა დაკავშირებული არის კაკლის ხესთან, — არა მარტო ჩემი, არამედ ყველა ჩემის ტოლებისა.

სად იდგა ეს კაკალი?

სოფლის შუაგულში დარჩენილიყო დაუსახლებლად, ასე ხუთიოდე ქვევა მიწა, სადაც აქა-იქ კიდევ დარჩენილიყო ბუჩქნარი და თითო-ორილა წიფლისა და რცხილის ხე. მინდორი თვისუფლად იყო გაშვებული ბაღებისა და ღორებისათვის. მაგრამ მთელის მინდვრის საჩინო ადგილას, სწორ სამკუთხედ მიწაზე, წამოზრდილი იყო უსსოვარი დროის კაკალი. მას გარშემო ორი კაცი ვერ შემოაწვდენდა ხელებს; განიერი ტოტები გარშემო ოცდაათის მეტრის მანძილსა ჰფარავდა. ზოგი ფესვი მიწას ზემოდან ამოშვერილიყო და სოფოლნი ჩამოსაჯდომად იყენებდნენ. ზაფხულში, გარშემო რაც უნდა დიდი სიტვე ყოფილიყო, ამ კაკლის ძირას მუდამ მაგრილებელი ნიაგი ჰქრთდა და ალერსიანად სმენის დამატკობელი შრიალი გაუდიოდა მის იოდის სუნთან ფოთლებს.

ეს მინდორი და კაკლის ძირი კვირაობით სოფელელთა შესაყრბელი და დროს სატარებელი ადგილი იყო. მხოლოდ ზამთრობით, აედრის გამო, აქ ვერ იყრიბებოდნენ ისინი. აქ შეკრება და დროს ტარება განახლებდებოდა მხოლოდ გაზაფხულზე. ამ დროისათვის კაკალი ჰატარძალივით მოიჩრთებოდა მწვანე ფოთლებით, ყვავილებიც ფოჩებოვით ლამაზ დაეკიდებოდა.

ეს კაკლის ხე და მის გარშემო მდებარე ადგილი სასოფლო იყო, საერთო საკუთრება, კვირა-დღესასწაულებში მის ძირას თავს იყრიდა მთელი სოფელი: ქალი და კაცი, დიდი და პატარა. მოხუცები კაკლის ხის ფესვებზე ან იქვე მწვანეზე მოიკალათებდნენ და ერთმანეთს უზიარებდნენ თავიანთს ჭირ-ვაჩამს. ეს მოხუცები ზოგჯერ მოსამართლეთა მოველებასაც კი ეისრულობდნენ. მათი გასარჩევი საქმე იყო: სამეზობლო დავა საადგილ-მამულო ხასიათისა, თუ სხვადასხვა შემოზღბური გაუგებრობანი. მათ მიერ გამოტანილ განაჩენს მომჩივან — მოპასუხენი სიტყვაშეუბრუნებლად ემორჩილებოდნენ.

მეცათად ყოფილა, რომ მოხუც მოსამართლეთ შუნ-ჩემობით, მიყვროებით რაიმე გადაწყვეტათ. პარლამენტი მოსამართლეობა წმინდა საქმედ მიაჩნდა და მოვალეობადა სთვალდნენ მირს დეკრატ თავი ხათლი-მამობისა და მეგრეთამობისაგან.

აქვე, კაკლის ძირას, ნახავდით სოფლის საუკეთესო მეჩონგურეთ. ჩოხგურის ხმაზე ცეკვავენ სოფლის ვალ-ვაკები და მუზობლებს აჩვენებდნენ როგორც თავიანთს ხე-ლოვნებას, ისე თავიანთ ახალ ტანისამოსს საგახგებოდ საგახაფხულოდ შეეკრიოს.

ჯერ წყვილ-წყვილად ლეუტრს თამაშობდნენ ქალ-ვაკები. მზე კარვად რომ გადაიხრებოდა, დაიწყებოდა „ოხუჯური“ ანუ „მხრული“ ფერხული, აკარულ ხორუმის მსგავსი რამ თამაშობა, რომელშიაც მონაწილეობას ლეუტობდნენ როგორც ახალგაზრდები, ისე ხანში შესულებიც. ყველანი ახოვანი იყვნენ, ჯანსაღები, წმინსადგენი და ლამაზები. ჩიას, ჩავერას, დახამებულს ძალიან იშვითად ნახავდით, ან თუ იყო ასეთი ვინმე სოფელში, ერიდებოდა „ჯარში“, „შეყრილობაში“, კაკლის ძირას გამოჩენას.

„ოხუჯურის“ მოცეკვავენი ჩაპკიდებდნენ ერთი-მეორეს ხელებს და გააკეთებდნენ ოც, ოცდაათ ქალ-ვაკისაგან შემდგარ წრეს. წრის ორპირად გაიმართებოდა შაირების თქმა. მოთამაშენი მოშაირებს სიმღერით, შეწონილად ბანს აძლევდნენ და სიმღერას რითმულად ააყოლებდნენ ფეხებს. მოთამაშენი წრეს მარჯვენა მხრით ავლებდნენ. ერთი საათის ასე თამაშობის შემდეგ ქალები გამოეცლებოდნენ წრეს, ხოლო მამაკაცები ერთი-მეორეს მხრებზე გაშლილ ხელებს დაადებდნენ (აქედან სახელი თამაშობისა „ოხუჯური“ ანუ „მხრული“) და იმავე სიმღერით განავრძობდნენ წრის შემოვლას. სიმღერა და ფეხების მოძრაობა ძლიერდებოდა; ეს სისწრაფე ბოლოს იმდენად გადადიოდა მაღლა ხტომაზე, რომ მოთამაშენი თითქმის აღლის სიმაღლეზე ასცდებოდნენ დედაიწესს. ამ სახით რამდენჯერმე შემოუვლიდნენ წრეს და თამაშობაც გათავებდობდა.

ცეკვის ამ სახეს სამეგრელოში 1890 წლამდე კიდევ შეხვდებოდა კაცი. შემდეგ-კი თანდათან აიღეს მასზე ხელი, და დღეს მოხუცებულთ თულა ახსოვთ, თუ როგორ თამაშობდნენ მისნი წინაპარნი ერთ დროს.

ფერხულს, მცირე შესვენების შემდეგ მოჰყვებოდა შეჯიბრება სირბილში. გადასარბენად დანიშნული იყო ასე ნახევარი კილომეტრის მანძილი. ამაში მონაწილეობას ლეუტობდნენ ახალგაზრდანი, ასე 12-15 წლის ბიჭები. გამარჯვებულისათვის მატერიალური საჩუქარი არაფერი არსებობდა, მისი

ჯილდო იყო—სახელი, რომელსაც მოხვებულა თავისი სიმარჯვეთ ტოლებსა და დიდების თვალში.

სირბილს მიყოლებდნენ ბურთობას. მობურთავენი ორ მოპირდაპირე ჯგუფად გაყოფოდნენ: ცოლიანებად და უცოლოებად. გამარჯვებულად ითვლებოდა ის ჯგუფი, რომელიც თავის ლელოში გაიტანდა ბურთს.

რიგი ბიჭებისა „ქუაინის“ თამაშობას გამართავდა. მერეული „ქუაინი“, იგივე ქართული ჩოგანი ან მერტობი იყო მხრის ბრტყლად მოკაქუქებული იყო ბურთის საცემად. „არჩევანი მე, არადანი შენ“-ის ძახილით მოთამაშენი ორ ჯგუფად იყოფოდნენ და თითოეული ჯგუფი ცდილობდა ქუაინის ცემით ბურთი ლელოზე გავტანა. ამ თამაშობაში ღონე იმდენად არ იყო საჭირო, რამდენად სირბილ და გამპირიბობა. ძველად ქუაინობა მეტად პოპულარულ თამაშობად ითვლებოდა. თვით დიდებიც კი თამაშობდნენ და ერთგვარი სპორტი იყო. ყოველ ბიჭს თავისი ქუაინი ჰქონდა ისევე, როგორც მშვილდ-ისარი.

ყოველივე ეს დასრულდებოდა იმით, რომ დიდი და პატარა კაკლის ძირას მოიყრიდნენ თავს და გაიმართებოდა ქილაობა დიდებისა ცალკე და პატარებისა ცალკე. ქილაობაში გამარჯვებულნი, როგორც მორბენალნი,

სჯერდებოდნენ მაყურებელთა ქებას და მათს შორის სახელის გავარდნას. კილაობაშიც ფასდებოდა, ფიზიკურის ღონის გვერდით, ხერხიც, რომლის საშუალებით მოპირდაპირესა სჯობნიდა მოქვიდავე. ასეთი ხერხები იყო: მოგვერდი, კისრული, ფეხის გამოღება და სხვ.

ამასობაში დასაღამოვდებოდა კიდეც. ოჯახები მოხედვას თხოულობდა. პირველად დისახლისებები და სახლის უფროსები მია-

ტოვებდნენ აქაურობას და მიაშურებდნენ თავიანთ სახლ-კარს. ცოტა ხანს უკან უკან წვილებიც გაჰყვებოდნენ მათს კვალს — და ნასადილევიდან ახმაურებულ „კაკლის ძირას“ ისევ გამეფდებოდა სიჩუმე და მყუდროება მეორე კვირამდე ან დღესასწაულამდე.

თალო სასოკია

მხატვარი ვ. ბელეცკაია

შავი ზღვისპირეთის სანატორიუმი

ევპატორიაში, შავი ზღვის პირას, მდებარეობს შეიარაღებულ ძალთა სამინისტროს დიდი სანატორიუმი. მასში ისვენებენ და მკურნალობენ არა მარტო მოზრდილები, არამედ ბავშვებიც. თუმცა ყმაწვილებს შორის არიან შიმში ავადმყოფები, მაინც ისინი თავს არ გრძნობენ საერთო ცხოვრებიდან მოწყვეტილად. მართალია ავადმყოფი ბავშვები აქ მკურნალობენ, მაგრამ ამავე დროს სწავლობენ კიდეც, მხოლოდ სკოლაში თვითონ კვარ დადიან, არამედ მასწავლებლები მოდიან მათთან.

სანატორიუმში ჩამოყალიბებულია სხვადასხვა სახის წრეები. ბავშვები ხატავენ, იღებენ ფოტოსურათებს და აკეთებენ ყოველ-

გვარ თვითნაკეთობებს. მათ განსაკუთრებით უყვართ მოდელების კეთება. აი, მაგალითად ვალოდია ბერეზნევი გამოცდილი „გემთმშენებელია“. მან გააკეთა წყალქვეშა ხავის მოქმედი მოდელი და ბორბლებიანი გემი. ვალოდია ამჟამად მუშაობს ათწარბაზნიანი ფრეგატის მოდელზე. რუდიკ ბურსენინი და ვიქტორ გოლუბი აშენებენ ლინკორ „სევესტროპოლის“ მოდელს. ამ ყმაწვილებმა, როგორც მათ უწოდებენ — ამ „ზღვის ძველმა მგლებმა“ თავიანთ მიერ გაკეთებული მონიტორის მოქმედი მოდელი უკვე ჩაუშვეს წყალში. ლინკორ „ლიდერის“ ძალიან ლამაზი მოდელი გააკეთა იური პანჩენკომ.

ქმობილები

გალვა უორჩხნიძე

კ ო მ ა

ნაბ. გ. ჩირინაშვილისა

ჭუთი წელია ყოველდღე გოგი და მისი ქმობილი სკოლისკენ ერთად მიდიან ხელიხელგადაკლდობილი. ერთ მერხზე სხედან სკოლაში, ერთად ისმენენ გაკვეთილს, სახლშიაც ერთად სწავლობენ სიბრძნეს წიგნებში ჩაწერილს. და როცა ღამით მეგობრებს ძილისთვის უსმობს ლოგინი,— ფიჭვებს აპყვება პატარა, გოგის კვვიანი ქმობილი; კვლავ აგონდება გამზრდილი და მშობლიური სოფელი... მიტომ ყოველდღე ბიჭუნა მშობლების წერილს მოეღის.

1.
აღამო იყო, ტყის პირას გზაზე არ ჩანდა არაფერი, მზევრავს ელოდა მღუმარე პარტიზანების კარავი. ელოდნენ... ბოლოს დაბრუნდა მზევრავი მხარში დაჭრილი, თან მოიყვანა პატარა, თმებშებოლილი ყმაწვილი. წამოდგა რაზმის უფროსი განცვიფრებული, მღუმარე, პატარას რომ მოეფერა, მზევრავს მიმართა უმაღლე:

„ბავშვის მოყვანა რას ნიშნავს?— გვითხარი, სოფლად რა ნახე?!“ და შვილის მხილველ მეთაურს მზით გაუბრწყინდა კვლავ სახე. კუნძზე ჩამოჯდა მზევრავი, ფრთხილად უამბო მებრძოლებს, რაც მან სოფელში იხილა, რა დღეც დაადაგ მთელ სოფელს, უამბო, როგორ გადაწვა მტერმა მებრძოლთა სახლ კარი, როგორ გათელეს მხეცებმა მშრომელთა ნაამაგარი... და როცა ამბავს ჰყვებოდა მზევრავი აღელვებული, ჩუმად უსმენდა უფროსი სიბრაზით ბაგეშეკრული. გვიან იკითხა ხმადაბლა თავისი ცოლის ამბავი... აქ კრძალვით უთხრა მზევრავმა: „რაღა დასამალავი: გზისპირას ბაღში ვიყავი, ირყის ხეს მოვარებული, როცა შენს ეზოს ვერაგნი მოადგნენ გაცოფებულნი. წინ მოუძლოდათ პირბნელი სიკვდილის შავი სარდალი,— და შენს მეუღლეს მუხთალი უტყედა:—სთქვიო მართალი: სად არის აქ თავმოყრილი პარტიზანების კრებული? ვინა ჰყავთ რაზმის უფროსად

თქვენს კაცებს ამორჩეული?
 თქვე, თორემ... შენი თვალები
 სინათლეს ვეღარ ნახავენ! —
 ქალმა მიუგო: — არ ვიტყვი,
 თუნდაც დამხარჩეთ ახლავე.
 მაშინ გათოკეს ქალი, და
 შენ სახლს კი ცეცხლი შეუწითეს,
 შენი პატარაც შიგ შესევს,
 თვითონ მახლობლად შექუჩდნენ.
 ვიცოდი, არვინ არ იყო
 სოფელში ჩვენიანები;
 რა მექნა, თავი გავწირე,
 შევეღწეე სახლის კარები.
 ხუთი ჯალათი ყუმბარით
 მე მტვრად ვაქციე იმ წამსვე,
 ბავშვთან მივევარი შემკრთალი
 და აქეთ გამოვიტაცე...
 როგორ დავიჭერ არ ვიცი,
 ან ტყვია როგორ მომარტყეს...
 მასსოვს, სხვა მხრიდან მუხთალნი
 შესს ეზოს სროლით მოაწყდნენ.“
 თქვა მზეერავემა და გაჩუმდა, —
 თუმც ბევრი ჰქონდა სათქმელი.
 გრძნობდა, რომ რაზმის მეთაურს
 გულზე მოაწვა ნალველი.
 წამოდგნენ მაშინ მებრძოლნი,
 ხელთ ეპყრათ დროშა ნათელი...
 ყველას მოსწონდა ვაგაკიცი,
 მხარში დაჭრილი ქართველი.
 სწრაფად გახადეს ხალათი
 და შეუხვიეს კრილობა,
 კმაყოფილებით შეაქეს
 ქართველი კაცის გირიობა.
 მერე მეთაურს შეხედეს,
 სურდათ გაეგოთ საჩქაროდ,
 თუ როდის დაიძრებოდნენ
 გერმანელებზე სალაშქროდ.
 შესძახეს რაზმის მეთაურს:
 „არ მოგერიოს წუხილი,
 მტერზე გავეძიებ, დიმიტრი,
 თავს დაეატყდებით ქუხილით“.
 ამ დროს წამოდგა დიმიტრიც
 და უთხრა თანამებრძოლებს:
 „ადგილი გამოვიცვალეთ,
 იქნებ აქ საფრთხე გველოდეს.
 სხვა ადგილს უნდა გავშალოთ
 ზანაკი სახელდახელოდ, —

და მტერს კვლავ უნდა ვეკეთოს,
 მამული რომ ვასახელოთ“.
 მერე გაიხმო მზეერავე
 მხარზე სისხლჩამომდინარე:
 „ძმები ვართ, დავით, ეს მხარე
 ბრძოლებით შემოვიარეთ.
 ვხედავ მძიმედ ხარ დაჭრილი,
 შენ ჰოსპიტალში დაწვები;
 ჩემი მიტიაც თან გაყავდეს,
 შენ დაუკოცნე დაწვები.
 მე ბრძოლა მელის ყოველდღე,
 როგორ მივხედო პატარას!
 ცოლი ტყვედ წაუყვანიათ,
 სოფელიც ცეცხლმა დაფარა.
 უნდა ვიბრძოლოთ ბოლომდე,
 ვიდრე არ მოვსპობთ ვერაგებს,
 ვიდრე სტალინის დროშებით
 ბერლინის ბუქს არ შევანგრევთ“.
 უთხრა ძმადნაფიცს, — და ისევ
 გულში ჩაიკრა ყმაწვილი...
 დიმიტრის ფიცსა აძლევდა
 დავითი მხარში დაჭრილი:
 „ერთი პატარა მეცა მყავს,
 გოგის ვეძახით სახელად,
 შენი ბიჭუნას ხნისაა,
 ახლა იქნება ამხელა.

ჩემთან წაიყუან შენს პირშმოს,
ჩემს შვილთან დავამბობილემ,
დედ-მამის ჩამოცილებას
წამითაც არ ვაგრძნობინებ.
პრილობას როცა მოვიჩრჩენ,
მე სახლში როგორ დავჩრჩები!
ჩემო ძვირფასო დიმიტრი,
უმაღ შენ რაზეში გაეჩნდები.

2.

ალამდა, ცაზე ვარსკვლავნი,
დასხდნენ ვით თითბრის ღილები.

აქა იქ ციცნათელები
აფრინდნენ ფრთებგაშლილები.
ამ დროს მოფრინდა ფარულად
რკინის ეეება ფრინველი
და მოიტანა ბანაკში
მხნეობა გასაკვირველი.
წამოდგნენ პარტიზანები
და თვითმფრინავში საჩქაროდ
ჩასვეს ბავშვი და დავითი
და კვლავ დაეწვენენ სალაშქროდ.
და როცა ცაში გუგუნით
აფრინდა რკინის ფრინველი,
არ შეწყვეტილა ბანაკში
მხნეობა გასაკვირველი.

3.

გას ჰოსპიტალის ეზოში
დავითი დაფიქრებული,

თან უაღერსებს მიტიას
გულზე ხელდაკიდებული.
აგერ ორი თვე გავიდა,
ისევე აწუხებს პრილობა.
მიტიას აღარ იშორებს,
ასრულებს კაცურ პირობას.
და აგონდება დიმიტრი—
მამაცი—ბრვე პარტიზანი,
ამდენ ხანს ერთად იბრძოდნენ
და ერთი ჰქონდათ მიზანიც...
ახლა კი,—სახლში ბრუნდება
კაცი მხარდაშევეული,
თან მიჰყავს ნორჩი მიტია
პირზე ვარდაყვავებული.
მაგრამ წუხს, როგორც სწევოდა
მტერს ველარ დაეძვრება,
შორდება ერთგულ მებრძოლებს
და გულზე ცეცხლი ეღება.

4.

ვერ თბილისის სადგურზე
გაქერდა შატარებელი;

ელნათურები აენთნენ
სიბნელის გამნათებელი.
მიაბიჯებდა დავითი
მკერდზე დიდების ორდენით,
გვერდით მიტია მისდევდა
მისი გოგიას ოდენი.
და როცა სახლში შევიდა
სიკედლის გადამლახველი,
ყელს ცოლი ჩამოეკიდა,
გულს დაფინა ნათელი.
მერე გოგიას მივარდა
იგი თვალგაბრწყინებული,
ბავშვმა ვერ იცნო მამა, და
უმზერდა ვანცეფრებულნი.
ავიერდებოდა ჯარისკაცს,
ხანაც მიტიას უტყერდა,—
და მიტიასაც თავის მხრივ
გული სხვაგვარად უტემდა.
მორცხვობდა უცხო ოჯახში,
მაგრამ როდესაც პატარას
კვლავ მოეფერა დავითი,
გაატარ - გამათარია,
გათამამდა და ერთმანეთს
ტკბილად უმზერდნენ ბავშვები,—
და აელურტულდნენ ოჯახში,
ვით მგალობელი შაშვები.
დავითის ცოლი მიტიას
გოგისგან ველარ არჩევდა,
ღლითილდე ნორჩ უკრაინელს
ქართულ ლაპარაკს აჩვევდა.
დაელურტულდნენ ბავშვები
თვალ-წამწამგადახატულნი.
დავითის კეთილ ოჯახში
ასე გავიდა ზაფხული.
და როცა პირველ სექტემბერს
ამლერდნენ სკოლის ზარები,
გოგი და მისი ძმობილი
და კიდევ სხვა პატარები,
სკოლისკენ მიტკირაილდნენ
ყიფინით მზიარულები
და სიყვარული წიგნების
მიჰქონდათ ნორჩი გულებით.

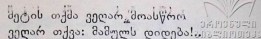
5327.

5.

ას შემდეგ, როცა კი დიმიტრი
ქართველ შვიგობარს დაშორდა,
ვერ ისვენებდა ვაჟაკი,
თავის პირმშოზე დარდობდა.
იბრძოდა ვალონებულის,
გულში დარდვადამალული,
დღედაღამ მასზე ფიქრობდა,
მტრისგან დაეხსნა მამული.
ახლაც მშობლიურ სოფელში
გმირ პარტიზანთა ლაშქართი
მტერს დაეჯახა ვეფხურად,
ვერაგებს დასცა თავზარი.
და როცა სოფლის ბოლოზე
მტრის შტაბს ებრძოდა ლომურად,
მარცხენა გვერდი აეწეა
და იგრძნო, მუხლშიც მოდუნდა.
წამოიჩოქა ვაჟაკმა
და სიკვდილს არ ნებდებოდა,
მაგრამ ამჩნევდა, თვალებში
სინათლე როგორ ქრებოდა.
კვლავ მოაგონდა მიტია
და გული ცეცხლით ავეცო,
„ნეტა მეუღლე მენახა,
ვეტყოდი მაინც რამესო“.
ამ დროს მოვარდა დაპრილთან
ოლგაც ფერგადალეული,
დამიტრი ძლივსლა სუნთქავედა
ორთავ თვალიაღამებულის.
გვერდით მოუჯდა მებრძოლ ქმარს
ტყვე ქალი ხელმეგახსნილი,
მაგრამ სახეზე გადევრა
კვლავ მწუხარების აჩრდილი.
„დიმიტრი, მე რომ დამიხსენ,
შენ რატომ გტანჯავს ტკივილი!
ნეტავე შემეძლოს ამ წუთში
წამით დავთრგუნო სიკვდილი.
ბავშვის შესახებ რა იცი,
თუ ცოცხალია, სად არის?
ვის პერქვეშ ბრწყინავს ლამაზი
მისი სიციცხლის ლამპარი?“
წამოიწია დიმიტრიმ,
ფართოდ გაშალა მკლავები,
მიტიას გაგონებზე
კვლავ წამოენთნენ თვალები.
უთხრა: „მიტია დავითთან
საქართველოში იბრძდება...“

მეტის თქმა ვეღარ მოასწროს
ველარ თქვა: მამულს დიდება!
წენარად დახუჭა თვალები,
ჩაქრა სიციცხლის კანდელი,—
და მტერზე გამაოჯგვებისა
პირს დაეფინა ნათელი.
ოლგასთან ერთად დიმიტრის
გლოვობდნენ პარტიზანები.
ხელში ეჭირათ დროშები,
წელს ერტყათ სავსე ვაზნები.
იმ დღეს რომ მტერი გაუღიტეს,
დაეცა ბევრი მათგანიც.
დავითის ახლო ნაცნობი
კაკი არ დარჩა არავინ.
დარდობდნენ, ოლგას ვერ უთხრეს
დავითის გვარი ნამდვილი...
და ოლგა მასზეც ჯავრობდა
როგორ ენახა ყმაწვილი.

6.

მტერს ვძლიეთ... ახლა მის ბუნავს
მოედო ომის ხანძარი,
გამზიარულდა ლამაზი
უკრაინელთა სახლ-კარი.
კვლავ გაიცინეს სოფლებმა
ტყემლის და ვაშლის ყვავილით.—
და უკრაინულ ბუხრებში
ფართვავით ამოვარდნილი,
აფრინდა კვამლი ზეცაში
რგოლებად გადაჯაჭვული,
კვლავ სიხარულის კარები
გაიღო გადარაზული.

7.

ოლა მიტიას დარდობდა,
სახლში არ დარჩა არავინ...
ყოველღამ ესიზმრებოდა
გმირი მეუღლის საფლავი.
არ ასვენებდა პირმშოზე
ფიქრები, სხეებიც ამჩნევდა:
სწყუროდა შვილის ალერსი...
და სახლში ვეღარ გაჩერდა.
დატოვა უკრაინაში
მან მშობლიური სოფელი,—
და ჩამოვიდა თბილისში
გულში დარღიაუქრობელი.
სურდა მიტია ენახა,

ტკბებოდა შვილზე ოცნებით, —
მთაწმინდის ძირში მის ოთახს]
შეელურტულდნენ ფრთოსნები.
და როცა დილით მის ეზოს
ჩამოუვლიდნენ ბავშვები
პიონერულად მორთულნი,
წიგნებით საესე ჩანთებით,
დაფიქრდებოდა და გულში
ნალღველი აღარ ქრებოდა:
ყოველთვის მათ შეხვედრახე
მიტია ელანდებოდა.

8.
ესე ცხოვრობდა თბილისში
ოლაგა ფიქრების ამარა.
რა ექნა, ყველგან სკოლაში
ეძებდა თავის პატარას.
მან არ იცოდა დავითის
არც მისამართი, არც გვარი,
ვერც თვითონ ნახა თბილისში
მან პარტიზანი ამგვარი.
და როცა ვაზაფხულის პირს
გამოიფოთლენ ბუჩქები
და ყვავილებით დამშვენდა
თბილისის მწვანე ქუჩები,

როს დააფინა მთა და ველს
შემე ცხრა მაისის ნათელი
და რადიოთი ამბობდა
სიტყვის საშობლოს მფარველი;
როცა ქუჩებში ზეიმით
ზღვა ხალხმა ჩამოიარა,
ოლგას გაეხსნა გუნება
და დარდმაც გადაუარა.
მიჰყვა ქუჩებში ხალისით
მშრომელი ხალხის დინებას
და სიმღერებში ესმოდა
საშობლო ქვეყნის დიდება.
ბოლოს, როდესაც ზეიმზე
ლექსებს ამბობდნენ მალხაზნი,
წარჩინებული ბავშვები
დარბაისლური თავაზით,
ოლგას მოესმა უეტრად
შვილის გვარი და სახელი, —
სიხარულს ველარ იტვედა
შვილის უეტრად მნახველი.
აფარდა დიდ ტრიბუნაზე,
წამწამიც კი არ შეხრია,
შესძახა ბელადს დიდება, —
და პირშოს გადაეხეცა.

სამოქალაქო ომის გამოჩენილი გმირი ნიკოლოზ შიორსი დაიბადა ქ. სნოვსკში (უკრაინა) 1895 წელს რუსიების ღებოს შემანქანე ქაზაკის ოჯახში.

ნიკოლოზი უწყინარი და კვიციანი ბავშვი იყო. მისი ლამაზი, ცისფერი თვალები მიმზიდველად გამოიყურებოდნენ. ფართო თეთრი შუბლზე რბილად ეყარა ბუქუქი თმები. ვაჩიშვილი მშობლებმა სოფლის სკოლაში მიიბარეს. ბავშვს ყველაფერი აინტერესებდა, ცდილობდა ყველაფერი გაეგო. იგი გატაცებით კითხულობდა წიგნებს. სასწავლებელი ოთხებზე და ხუთებზე დაამთავრა, მიუხედავად სიღარიბისა და გაჭირვებისა.

14 წლის ნიკოლოზი, მეტრიკული ამონაწერი და რამდენიმე მანეთით ხელში, კიევისკენ გაემართა, სამხედრო საფერწლო სასწავლებელში გამოცდების ჩასაბარებლად. თუმცა გამოცდები საუეთესოდ ჩააბარა, მაგრამ მაინც დიდი წყალების შემდეგ მიიღეს.

1912 წელს ნიკოლოზმა დაამთავრა სამხედრო-საფერწლო სკოლა. მისი ცდა შესულიყო მოსკოვის უნივერსიტეტში, უმედევად დამთავრდა. ამიტომ 1913 წელს იგი შედის პოლტავის სამასწავლებლო სკოლაში, სადაც სწავლასთან ერთად ეწევა ნაყოფიერ რევოლუციურ მუშაობას. 1914 წელს ნიკოლოზი იმპერიალისტურ ომში გაიწვიეს როგორც სამხედრო ფერწალი.

1917 წლის მაისში დაპირალი, ნეკნებჩამტრეული და ტუბერკულოზით დაავადებული შიორსი მშობლიურ სნოვსკში დაბრუნდა. დედამ ვეღარ იცნო თვალმხატვრისად, ფერმკრთალი, ფარაჯამოსმული ჯარისკაცი. უკრაინაში მაშინ უკვე გერმანელი დამპყრობლები დათარეზობდნენ. სთელაუნდენ ქალაქებსა და სოფლებს, აწიოყებდნენ მშვიდობიან მოსახლეობას. შიორსმა სნოვსკში ჩასვლისთანავე მოაწყო რევოლუციური კრებები, სადაც იგი მკვნიებარე ბოლშევიკური სიტყვებით გამოდიოდა. ამხელდა იმპერიალისტური ომის მტაცებელურ ხასიათს, მკვეთრად ომის საშინელებას და დროებითი მთავრობის გამცემლობას.

უკრაინელი ხალხი აღსდგა უცხოელი დამპყრობლების წინააღმდეგ. ჩნდება პარტიზანული რაზმები. შიორსი სათავეში ჩაუდგა ერთ-ერთი ასეთ რაზმს, რომელიც შემდგომ დივიზიად გადაიქცა. ყოველი მხრიდან მოდიოდნენ ამ ნიჭიერ გეომართან და ლეგენდარულ გმირთან მტრისადმი შურისგებით აღესილი უკრაინელები. ახალგაზრდა შიორსს პარტიკულტურის ნიშნად „შია ნიკოლას“ და „მამას“ ეძახდნენ. შიორსი, ეს უკრაინელი ჩაბავეი, რისხვად ევლინებოდა მტერს. ხშირად

სამოქალაქო ომების გმირი ნ. შიორსი

არად საქმარისი იყო მისი სახელის გავრენება, რომ მტერს ზურგი ექცია.

მტერმა ვეღარ გაიძლია შიორსის შემოტევას და უბრძოლველად დასტოვა კიევი. 1919 წლის ხუთ თებრივალს ბოგუნის ათასეული შიორსის ხელმძღვანელობით კიევიში შეიქცა. შიორსი ქალაქის კომუნდანტად დაინიშნეს. იგი დაჯილდოებულ იქნა ოქროს საპატიო იარაღით. ივლსში მტერმა მანველი ძალები მიიღო. შიორსი სამივე მხრიდან იყო გარშემორტყმული. წიფელ არმიასთან შესაერთებლად ჩრებოდა ერთი გზა, ეს იყო კოროსტენი. შიორსმა ბრძანება გასცა შეუნარუნდინა იგი. ლეგენდარული გმირი მოწინავე პოზიციაზე იბრძოდა. იგი განგმირა მტრის ტყვიამ. საყვარელი მეთაურის სიკვდილი ელვის სისწრაფით გაიგეს ჯარისკაცებმა, მაგრამ არ დაბნულან. „გაუმარჯოს ბოლშევიკურ პარტიას, გაოძარჯოს ლენინს!“ — გაისმა იერიშზე გადასულ ჯარისკაცთა ხმა. ბრძანება, — დაეცვათ კოროსტენი, — შესრულდა.

სამოქალაქო ომის ლეგენდარული გმირი ნიკოლოზ შიორსის სიყვარულით იგონებს საბჭოთა ხალხი.

თეგარ სავაიი

ნ. ხინინა

სწავლასა და სპორტში გამარჯვებულნი

გ. გვიშვილი

ორ იელისს მრავალრიცხოვანი მყურებელი მიაჩნია. და თბილისის ლ. პ. ბერაის სახელობის „დინამოს“ სტადიონზე. ლოზუნგებითა და ფერადი სპორტული აღმშენებელი სადღესასწაულოდ მორთული ტრიბუნები მყურებლებით აივსო. ამ დღეს ამ მოსწავლეთა მესამე სასაფხულო სპარტაკიად გაიხსნა, და რესპუბლიკის სხვადასხვა რაიონებიდან ჩამოსულ 1000-მდე ნორჩ სპორტსმენს თავისი სპორტული ოსტატობა უნდა ეჩვენებინა.

დაიწყო მონაწილეთა პარადი. მოდიოდნენ ლაღად მხარჯაული, თვალციმციმა გოგონები და ბიჭები. კოლონების წინ რესპუბლიკის ჩემპიონებისა და რეკორდსმენების ჯგუფს მოჰქონდა სპარტაკიადის გარდაამავალი წითელი დროშა. კოლონები დასავლეთის ტრიბუნის წინ მოეწყვნენ. სპარტაკიადის მონაწილეებს მიესალმა და წარმატება უსურვა საქართველოს სსრ განათლების მინისტრის მოადგილემ ი. ბეროზაშვილმა.

უძლიერეს სპორტსმენთა ჯგუფმა სპარტაკიადის გახსნის ალაში აღმართა. სპარტაკიადა დაიწყო.

სულ დღეს ვერძელდებოდა დამაბული ბრძოლა პირველობისათვის, ჩემპიონისა და რეკორდსმენის საპატიო სახელის მოსაპოვებლად. შეჯიბრებები ჩატარდა ტანვარჯიშში, მძლეობაში, ჩოგბურთში, კალათბურთისა და სხვა სახეობებში. დამატებულ იქნა რვა ახალი რესპუბლიკური რეკორდი.

სპარტაკიადის ყველაზე უმცროსმა მონაწილემ თბილისის ქალთა 21-ე სკოლის VII კლასის მოსწავლე გულიტა ოდილაკაემ გამარჯვა თარგზებში. მან 80 მეტრი 13.4 წმ. ში გაიბრინა და დაამყარა ახალი რესპუბლიკური რეკორდი.

გ. ოდილაკაე

თარგზებში ახალი რესპუბლიკური რეკორდებია დაამყარეს სტალინირებმა ოლეგ მამონოვმა (110 მეტრი მანძილი 16,8 წამში დასძლია) და თბილისის ვაჟთა 21-ე სკოლის კურსდამთავრებულმა მ. გუგულავამ (200 მეტრიან მანძილზე რბენაში პირველი მიიქცა ფინიშთან).

წიკოლომეტრზე სპორტულ სიარულში კვლავ თავი ისახელა და ახალი რესპუბლიკური რეკორდი დაამყარა საქართველოს რეკორდსმენმა თბილისის მე-13 ვაჟთა სკოლის მოსწავლე მიხეილ თბილენტიძემ. მანძილი 34 წუთსა და 54,8 წამში გაიარა.

გოგონებს შორის შუბის ტურცნაში ყველაზე მეტად დაწინაურდა და ახალი რესპუბლიკური რეკორდი დაამყარა მოსწავლე ქუჩაკეშ (აფხაზეთი). მან შუბი 31 მეტრსა და 90 სანტიმეტრზე ტურცნა.

ყუმბარის ტურცნაში ახალი რესპუბლიკური რეკორდი დაამყარა ზემოსვანეთიდან ჩამოსულმა მოსწავლემ ი. წერტილიანმა. ყუმბარა 67 მეტრსა და 81 სანტიმეტრზე გასტყორცნა.

სპარტაკიადის გამარჯვებულთა შორის არიან: თბილისის ქალთა 22-ე სკოლის XI კლასის მოსწავლე სპორტის ოსტატი ნადია ხეიკია (გოგონებს შორის სიგრძეზე სტომაში პირველობა აიღო), თბილისის ვაჟთა მე-2 სკოლის XI კლასის მოსწავლე მურმანა გეგვიშიძე (100 მეტრზე რბენაში. ვაჟთა შორის, პირველობა აიღო), თბილისის მე-16 ქალთა სკოლის ფრიადოსანი მოსწავლე ლამარა კოკია (პირველობა აიღო გოგონებს შორის ჩოგბურთში), თბილისის ვაჟთა მე-11 სკოლის X კლასის მოსწავლე ჩახუნაშვილი (პირველობა აიღო ჩოგბურთში ვაჟთა შორის), თბილი-

სის ვეთა 27-ე სკოლის X კლასის მოსწავლე გურამ ახათიანი (პირველობა აიღო ქოკით ტომში). სპარტაკიადაზე კიდევ მრავალმა მოსწავლემ გამოავლინა თავისი სასურველი ლიტერატურული მოწოდებები და შესრულებების მაღალი კლასი.

6 თვის ს. ორგანიზაციის სახელობის კულტურისა და დახვეწების ცენტრალური პარკის საწარმოლო თეატრის შენობაში სპარტაკიადის დამთავრებისადმი მიძღვნილ სწავლაზე კვლავ შეიკრიბნენ ნორჩი სპორტსმენები. აქ გამარჯვებულებს გადაეცათ სიგე-

ლები და ფასიანი საჩუქრები. სპარტაკიადის გარდაშვალა წითელი დროშა გადაეცა თბილისის კოლექტივის, რომელმაც საერთო გუნდური პირველობა მოიპოვა, გაზეთ „ახალგაზრდა კომუნისტის“ ჯილდო — გარდამავალი თასი კვლავ თბილისელ მშრომელსანთა გუნდმა შეინარჩუნა.

სწავლისა და სპორტის წარჩინებულნი ახლა საკავშირო შეჯიბრებისათვის ემზადებიან.

ბ. სარიშლი

მ. გორკის მუზეუმი გერინგსდორფში

გერინგსდორფი პატარა საკურორტო ქალაქია დემოკრატიულ გერმანიაში. იგი მდებარეობს ბალტიის ზღვის ნაპირას. 1922 წელს დიდი რუსი მწერალი მაქსიმ გორკი, ტუბერკულოზის გართულების გამო, გერინგსდორფში ჩავიდა სამკურნალოდ. აქ გორკიმ რამდენიმე თვე დაჰყო. ცხოვრობდა „ირმგარდის“ ვილაში. გერინგსდორფში დიდი რუსი მწერლის ყოფნის მოსაგონებლად, გერინგსდორფის მცხოვრებთა ინიციატივით,

ქალაქის ერთ-ერთ ქუჩას ეწოდა მაქსიმ გორკის სახელი, ხოლო „ირმგარდის“ ვილის ის ოთახები, რომელშიც მაქსიმ გორკი ცხოვრობდა, გადაკეთდა გორკის მუზეუმად. ორსართულიანი შენობის მეორე სართულს მიკრული აქვს მარმარილოს დაფა. ამ დაფაზე გერმანულ და რუსულ ენაზე ამოკვეთილია: „1922 წელს აქ ცხოვრობდა დიდი პროლეტარული რუსი მწერალი მაქსიმ გორკი“.

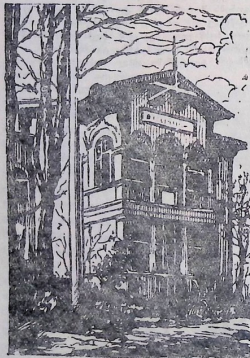
მოწყობილობა ოთახებში იმავე წესრიგით არის განლაგებული, როგორც მაქსიმ გორკის იქ ყოფნის დროს იყო. ვერანდაზე დგას რბილი ტახტი, რომელზედაც გორკის უყვარდა დასვენება. მახლობლად დგას საწერი მაგიდა. ამ მაგიდაზე გორკი მუშაობდა. ყვავილებით გარემორტყმულ კვარცხლბეკზე დგას გორკის ბიუსტი. კედლებზე ჰქვია მწერლის ცხოვრების ცალკეული ეპიზოდების გამომხატველი ფოტოები და სურათები. მუზეუმში წარმოდგენილია მ. გორკის ნაწარმოებთა ილუსტრაციები.

მინის ხუფის ქვეშ ინახება გერინგსდორფის მუზეუმის ყველაზე ძვირფასი ნაშთი — სასტუმრო წიგნი, რომელზედაც მაქსიმ გორკის ხელით არის წარწერილი: „ვაჟა დრო, და ყოველივეს მიუხედავად, აღამიანება მაინც იცხოვრებენ როგორც მშებნი“.

იგივე სიტყვები დაწერილია გერმანულ და რუსულ ენაზე მუზეუმის ერთ-ერთი ოთახის კედლის მთელ სიგრძეზე.

გერინგსდორფის მოსახლეობის ყურადღება რუსი ხალხის დიდი შვილის ხსოვნისადმი კიდევ ერთი დამამტკიცებელი საბუთია საბჭოთა კავშირისა და დემოკრატიული გერმანიის ხალხთა შორის მშური კავშირისა.

ნ. მაჟურინი

Qუმცა გამოცდილმა, მოხუცმა მონადირემ ასატურამ, როგორც თვითონ ამბობდა, ზეპირად იცოდა ბუნების წიგნი, მაგრამ ამ გაზაფხულზე მგლებმა მათ კოლმეურნეობის ცხვრის ფარებს დიდი ზარალი მიაყენეს. გამოცდილმა მონადირემ ვერავითარი საშუალება ვერ გამონახა მათ წინააღმდეგ საბრძოლველად. მაგრამ ეს მისი დანაშაული არ იყო, მართლაც ძნელია დღისით მგლის პოვნა და მისი მოკვლა.

ერთ დღეს კოლმეურნეობის თავმჯდომარემ თავისთან მოიხმო ახალგაზრდა მონადირე არმენა და ჰკითხა:

— რას ფიქრობ, ბიჭო არმენ, მაგ მგლების შესახებ? სანამ მამაშენი ცოცხალი იყო, მე დამშვიდებული ვიყავი, ახლა შენ დარჩენილხარ და ერთიც ბაბუა ასატურა.

ახალგაზრდამ თავი ჩაღუნა და მორცხვად უბასუხა:

— ერთი რამ მოვიფიქრე, ვნახოთ შევძლებ თუ არა!

— თითო მგელში ათ შრომა დღეს მოგცემ, დე, ეს გლებებიც მოწმენი იყვნენ.

— უმაგისოდაც გავაკეთებ, თუ შეეძელი! — მორიდებით უბასუხა ყმაწვილმა, ზევით აიხედა და განავრძო: — თუ შეიძლება გაციით განკარგულება, სამი დღით კოლმეურნეობის ფერმიდან ერთი გოკი მომცენ.

შაბათ დღეს, გაკეთილებს შემდეგ, არმენა მხარზე თოფგადაკიდებული, ორი ხაფანგით ხელში გაეშურა კოლმეურნეობის ფერმისაკენ. იქ იყო მონადირე ასატურაც, მაგრამ იგი არმენას დაეშალა და არ გამოჩენილა. ახალგაზრდა მონადირეს ერთი გო-

კი და ერთიც ყუთი მისცეს. არმენამ გოკს ფეხში ბაწარი გამოაბა და ყუთში ჩასვა, ზემოდან სახურავი დაამაგრა, ყუთი ილღიაში ამოიღო და გაუდგა გზას ტყისკენ.

— უკან ნუ მომყვებით! — უთხრა მან კოლმეურნეებს, რომელნიც დაინტერესებულნი მისდევდნენ უკან.

ტყეში არმენამ ყუთი ერთ ხეზე ჩამოკიდა, ხის ქვეშ ორმოები ამოთხარა და ხაფანგები ორმოებში ჩამალა, თვითონ კი იქვე წიწვიან და ხშირტოტებიან ხეზე ავიდა და იქ მოჰკალათდა; თოკი, რომელიც ხეზე დაკიდებულ ყუთში გოკს ჰქონდა ჩაბმული, ბოლოთი ხელში დაიჭირა და დაიწყო ზოლინი.

შუა ღამე მოახლოებული იყო, როდესაც არმენამ თოკი გამოსწია, ყუთში გოკმა კვიცილი დაიწყო. თოკი გოკს აწუხებდა და ამიტომ ხმაილა გაჰკიოდა. სულ მალე მგლებმა მოირბინეს და ხის ქვეშ დაიწყეს კუნტრუში და მალა ხტომა. ცდილობდნენ გოკს მიწვდომოდნენ და შეეპამათ იგი.

ყმაწვილი ხიდან გულისფანცქალით თვალყურს ადევნებდა ამ სურათს და ელოდა, თუ რა მოხდებოდა; არმენა ხედავდა სიბნელეში ცივად მოელვარე ცეცხლოვან თვლებს და შიშისაგან ლამის აკაცაქაბდა: მგლები საღერელელაშლილი გარშემო უვლიდნენ ხეს და მწარედ ღმუოდნენ.

სიბნელეში მოისმა ხაფანგის ჩხაკუნი. ერთი მეელი გაება ხაფანგში და გულშემზარავად დაიწყო ღმუილი.

„რა კარგია, ფეხით გაება...“ გაიფიქრა არმენამ და სიბნელეში შეამჩნია მგლების ჯგუფი თავს როგორ დაესხა ხაფანგში გაბმულ მეელს და როგორ დაუწყეს წევვა.

„სტამენ დაპერილ ამხანაგს“... გაიფიქრა არმენამ და სანადირო თოფის ორივე ლულიდან ესროლა მგლებს ხროვას.

შორს მოისმა ძაღლების ყეფა, ყუთში კი გოჭი განაგრძობდა ჭყვივლს. არმენამ შენიშნა ხის ქვეშ გაშხლართული სხეულები და ესმოდა მათი ხრიალი. მაღლა აიწია, კენჭეროზე და რაც ძალა და ღონე ჰქონდა შორსო ყვირილი:

— ბაბუა ასატურ... ბაგრატ... მოდი, მოდი, მგლები დავხოცე! მოდი... მალე... მალის სიჩქმეში არმენას ხმა ზარით სქექდა, რომელსაც ხანს აძლევდა არემარე. ხმამ მიაღწია ასატურამდე და სულ მალე მოისმა პასუხიც:

— მოვდივართ, მოვდივართ! არ შეგეშინდეს, მოვდივართ...

ძაღლები ყეფით მოცვივდნენ, მათ მოსდევდნენ კოლმურნეობის მწყემსები გრძელი კომბლებით. ბოლოს მოვიდა ასატურაც.

— ახლოს არ მიეკაროთ, მგლები დაპრილებიც არიან!—ხიდან ჩამოსძახა არმენამ.

ერთმა მწყემსმა გამხმარ ფოთლებს ცეცხლი წაუქიდა და კოცონი აავიზიგო, ირგვლივ არემარეს ნათელი მოეფინა.

— ბიქოს, ორია, მერე და რამოდენებია ეს დაწყველილები!—წამოიძახა ვილაცამ.

კოცონი გააძლიერეს, ჩამოიღეს ყუთიც მქვირალა გოჭით.

მონადირე ასატურა, რომელიც ხმას არ იღებდა და გაკვირებული უყურებდა ამ

სურათს, წინ წამოდგა, მოეხვია ყმაწვილს, გადაჰკოცნა და შეაქო:

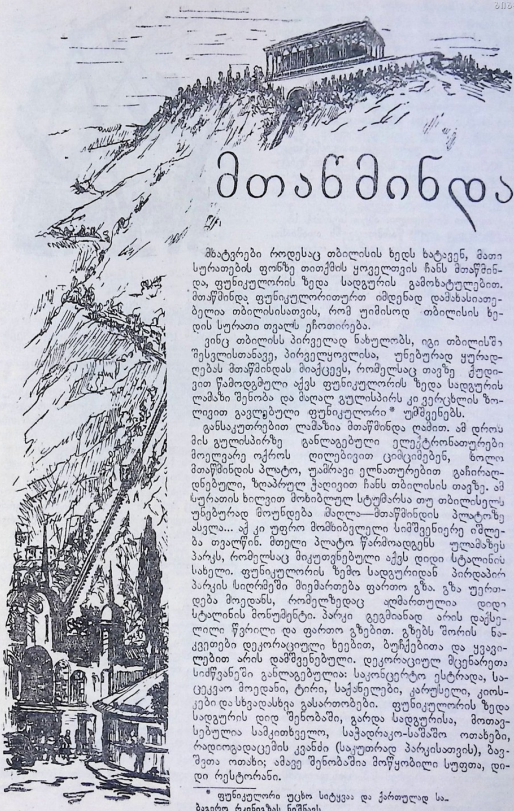
— მამის შეილია და... ამის მზეს ვენაცვალე, დევმირია! მთელ ქვეყანად მიიღის...

ერთ წამს გაჩუმდა, მოაგონდა თავისი მეზობელი ვანო—არმენას მამა და თვალები ცრემლებით ავესო. მის წინ, კოცონთან ახლოს იდგა თავისი მონადირე ამხანაგის შვილი, ვანოსავით ფართე მხარბეჭიანი, გულადი და უშიშარი.

და მოხუც მონადირეს ეგონა, რომ არ მომკვდარა მონადირე ვანო, ის არის, ის ცოცხლობს თავის მემკვიდრის არმენას სახით...

თარგმანი სომხურიდან პ.ბ. ლავითიანისა

მთანმინდა

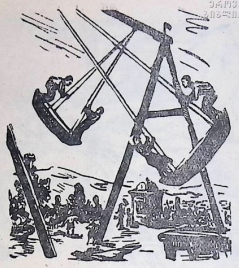
მატერები როდესაც თბილისის ხედს ხატავენ, მათი სურათების ფონზე თითქმის ყოველთვის ჩანს მთაწმინდა, ფუნიკულორის ზედა სადგურის გამობატულებით. მთაწმინდა ფუნიკულორითურთ იმდენად დამახასიათებელია თბილისისათვის, რომ უიშისოდ თბილისის ხედის სურათი თვალს ეჩოთირება.

ვინც თბილისს პირველად ნახულობს, იგი თბილისში შესვლისთანავე, პირველყოფლისა, უნებურად ყურადღებას მთაწმინდას მიჰქცევს, რომელსაც თავზე ქუდივით წამოდებული აქვს ფუნიკულორის ზედა სადგურის ლამაზი შენობა და მაღალ გულსპირს კი ვერცხლის ზოლივით გავლებული ფუნიკულორი* უმშვენებს.

განსაკუთრებით ლამაზია მთაწმინდა ღამით. ამ დროს მის გულსპირზე განლაგებული ელექტრონათურები მოელვარე ოქროს დიუმბივით ციმციმებენ, ხოლო მთაწმინდის პლატო, უამრავი ელნათურებით გაჩინადნებული, ზღაპრულ ქალივით ჩანს თბილისის თავზე. ამ სურათის ხილვით მოხიბლულ სტუმარსა თუ თბილისელს უნებურად მოუნდება მაღალ—მთაწმინდის პლატოზე ასვლა... აქ კი უფრო მომხიბველი სიმშვენიერე იშლება თვალწინ. მთელი პლატო წარმოადგენს ულამაზეს პარკს, რომელსაც მიკუთვნებული აქვს დიდი სტალინის სახელი. ფუნიკულორის ზემო სადგურიდან პირდაპირ პარკის სიღრმეში მიემართება ფართო გზა. გზა უერთდება მოედანს, რომელზედაც აღმართულია დიდი სტალინის მონუმენტი. პარკი გვეგვიანად არის დიქსელილი წვრილი და ფართო ზგებით. გზებს შორის ნაკვეთები დეკორაციული ხეებით, ბუჩქებითა და ყვავილებით არის დამშვენებული. დეკორაციულ მცენარეთა სიმწვანეში განლაგებულია: საკონცერტო ესტრადი, საცეკვაო მოედანი, ტირი, საქანელები, კარუსელი, კიოსკები და სხვადასხვა გასართობები. ფუნიკულორის ზედა სადგურის დიდ შენობაში, გარდა სადგურისა, მოთავსებულია სამკითხველო, საქარავანო-სამაშო ოთახები, რადიოგადაცემის კვანძი (საკუთრად პარკისათვის), ბავშვთა ოთახი; ამავე შენობაშია მოწყობილი სუფთა, დიდი რესტორანი.

* ფუნიკულორი უცხო სიტყვაა და ქართულად საბავარი რკინიგზას ნიშნავს.

ლამაზია მთაწმინდის პლატოზე გაშენებულ
ლი სტალინის სახელობის პარკი. მაგრამ თუ
ამ პარკიდან დღისით თბილისს დახედავთ,
არ შეიძლება თავდავიწყებამდე არ აღვეფრთო-
ვანდეთ: მთელი თბილისი — ჩვენი დედა-
ქალაქი როგორც ხელის გულზე ისე ჩანს,
ისე დასტურით მთელ ქალაქს, როგორც გა-
დაშლილ ლამაზ, მომჯადოებელ სურათე-
ბიან დიდ წიგნს, და არ იცით თვალს რომელ
სურათზე, რომელ სიმშვენიერზე შეაჩე-
როთ. თუ ღამით დახედავთ თბილისს, თქვე-
ნი აღტაცება ასეთივე განცვიფრებით შეიცვ-
ლება: ახლა თბილისი ისე ჩანს, თითქოს
თქვენს ქვემოლ გადმოპირქვაებულ ცა-
იყოს, უფრო ხშირი და უფრო ციმციმა ვარ-
სკელავებით მოქედლი. ასეთ სურათს სხვა-
გან მხოლოდ თუ წარმოიდგენს ადამიანი,
ისიც ფანტაზიის მქონე ადამიანი, თბილისში
მთაწმინდიდან ასეთ სურათს ნამდვილად
ხედავთ. ამიტომ არის თბილისელთათვის სა-
ყვარელი დასასვენებელი ადგილი მთაწმინ-
დის პლატოზე გაშენებული პარკი. ამიტომ
მოისწრაფვის აეთიქენ დიდი და პატარა.

საქანელა

კლდეებისაგან. პარკის მშენებლებმა მთელი
ფართობი დაგეგმეს, დაწყვეს ნაკეთებლად და
შეუდგნენ დიდი რაოდენობის მცენარეებისა
რგვას. დაიწყეს პარკისათვის საჭირო შენო-
ბათა შენება, მოედნების მოწყობა. ფუნჯე-
ლორის ზედა სადგურის ძველი პატარა შე-
ნობა დაახვარეს და მის ნაცვლად აგებულ
იქნა ახალი დიდი ლამაზი შენობა, რომელიც
ახლა ასე თავომწონედ გადმოსცქერის თბი-
ლისს. რეკონსტრუირებულ იქნა ფუნჯე-
ლორის ძველი სადგური და მთელი საბავრიო
რკინიგზის ხაზი. გაყვანილი იქნა საავტო-
მობილო გზა კოჯორის გზატკეცილიდან პლა-
ტომდე. შეაქეთეს ის საცალფეხო ბილიცი,
რომელიც ბესიკის ქუჩის ერთგვარ გაგრძე-
ლებას წარმოადგენს და რომლითაც მსურვე-
ლები ფეხით ადიან ქალაქიდან პლატოზე.

დიდი მუშაობა ჩატარდა მთაწმინდის პლა-
ტოს კეთილმოწყობისათვის. ამ მუშაობას
პირდაპირ მეთვალყურეობდა ლავრენტა
ბერია.

1938 წლის ზაფხულში გაიხსნა მთაწმი-
ნის კულტურისა და დასვენების პარკი. პარ-
კის გახსნის დღე თბილისელთა ზეიმად იქცა.
80 ათასამდე ქალი და კაცი, დიდი და პატა-
რა ავიდა იმ დღეს მთაწმინდაზე. იმ დღიდან
პარკი თბილისელთა საყვარელ დასასვენე-
ბელ ადგილად იქცა.

პარკში ზაფხულში საგრძნობლად გრი-
ლა. ზღვის დონიდან იგი 700 მეტრის სი-
მაღლიზე მდებარეობს, ბერიას სახელობის
მოდინიდან — 300 მეტრზე. ამის გამო პარ-
კში ყოველთვის საამო ნიაგი ჰქრის, განსე-
კუთრებით საყურრობრო (ყოჯარა-მანგლი-
სის) ზონიდან.

ახლო წასრულში მთაწმინდის პლატო
მოუწყობელი თავგასართობი ადგილი იყო,
უმთავრესად ლხინის მოყვარული ახალგაზრ-
დობისათვის. აქ იღვა ოთხიოდე სამიციტრო
და უწესრიგოდ დარგული რამდენიმე ძირი
ხე. სამიციტროებსა და ხეების ძირას მაგიდები
იყო გაშლილი და ღვინის მოყვარული ადა-
მიანები ქეიფობდნენ. მიდამოს მყუდროებას
უფროთხმდა მოქეიფეთა სიმღერა და არღ-
ნების ხმა. რაიმე კულტურული მნიშვნელო-
ბა მაშინ მთაწმინდის პლატოს არ ჰქონია.

ორმოცდათი წლის წინათ მთაწმინდის
პლატო მიშველ ადგილს წარმოადგენდა. ეს
ადგილი, ექსპლოატაციის მიზნით, ქალაქისა-
გან შეისიდა ბელგოელ კამიტალისტთა სა-
ზოგადოებამ. პლატოსთან ქალაქის დასაკავე-
შირებლად საზოგადოებამ 1904 წელს გაიყვა.
საბავრიო რკინიგზა—ფუნჯელორის. ვაჭ-
რობისა და მოგების მიზნით მოაწყო სამი-
ციტროები და არაკულტურული გასართო-
ბები.

დიდი ოქტომბრის სოციალისტური რევო-
ლუციის შედეგად ბელგოელ კამიტალისტთა
საზოგადოებამ დაჰყარა თავისი კერძომესა-
კუთრული უფლება მთაწმინდის პლატოზე.
პლატო კვლავ ქალაქის საკუთრება გახდა.

1933-34 წლებში ქართული ხალხის სა-
ამაყო შვილის ლავრენტი პავლეს-ძე ბერიას
ინიციატივით მთაწმინდის პლატოზე დაიწყო
კულტურისა და დასვენების პარკის დიდი მშე-
ნებლობა. სამიციტროები დაანგრიეს, პლა-
ტო გაშენდით იქნა ზედმეტი ლოდებისა და

პარკის საერთო ფართობი 152 ჰექტარამდე აღწევს. აქედან მშრომელთა დასასვენებლად მხოლოდ პარკის ცენტრალური ნაწილია მოწყობილი, პარკის დანარჩენი ნაწილი მთაწმინდის კლდეან ფერდობებზეა დაფენილი და მას უმთავრესად მთის კალთების გამწვანების მნიშვნელობა აქვს.

პარკის ფართობი ყოველწლიურად იზრდება. მის გარშემო ყოველ გაზაფხულზე 40 ათასამდე ძირ ხესა და ბუჩქს რგავენ.

მშრომელთა გარდა პარკში ზაფხულობით ათასობით ბავშვი ისვენებს. ბავშვებისათვის აქ მოწყობილია საბავშვო სახლი, მოედნები და სხვადასხვა გასართობები. ტარდება ბავშვთა მასობრივი სეირნობები. ეწყობა წარმოდგენები თოჯინებისა და მოზარდ მსაყურებელთა თეატრების მსახიობების მონაწილეობით.

სამართობით პარკში ფიზკულტურული მუშაობა სწავრბობს. ეწყობა მოსწავლეთა შეჯიბრებები თხილამურებითა და ციგებით გაღარბენაში.

პარკს ქალაქი უკავშირდება საბავშვო რკინიგზით (ფუნქციონარით), საავტომობილო გზით კოჯრის გზატკეცილიდან და საცალფეხო ბილიკით, რომელიც ბესიკის ქუჩის დასასრულში იწყება.

სტალინის სახელობის მთაწმინდის კულტურისა და დასვენების პარკი თბილისის თეატრისა და ზაფხულობით ბევრი ექსკურსანტი აწყდება ამ პარკს. იგი ერთნაირად მიმზიდველია როგორც თბილისელთათვის, ისე სტუმართათვის.

ბორის ბათანელი

ამერიკული სამოთხე ძალღებისათვის

ამერიკულ გაზეთებში ხშირად იბეჭდება ხოლმე ცხოვრების იმის შესახებ, რომ პატრონმა ანდერძით დიდი მეგვირდრეობა დაუტოვა... თავის საყვარელ ძალღს. ნიუ-იორკსა, ჩიკაგოსა და ჰოლივუდში სისტემატურად ეწყობა მდიდართა ძალღების სპეციალური გამოფენები. ახლახან ერთ-ერთ ასეთ გამოფენაზე რომელიღაც შანჯირმა გააგზავნა თავისი ძალღი (ბულდოგი) ძვირფას ბეწვეულით მორთული და ოქროსა და ბრილიანტის მოსართავეებით მოკაზმულს.

ნიუ-იორკის 57-ე ქუჩაზე არსებობს სპეციალური მაღაზიები, რომლებიც განკუთვნილია იმ „მყიდველთათვის, რომელნიც არაფერს საჭიროებენ“ — მდიდართა ძალღებისათვის. გასული წლის დამლევს „ხამაკერ

შლეგერის“ ერთ-ერთ ასეთ მაღაზიაში გაიხსნა უკანასკნელი მოდის ტანსაცმლის გამოფენა ძალღებისათვის: „სალამოს ფრეჯი ბრუკლინით“ (პარიზის ყაიღაზე გამოქორილი), „ქალაქში სატარებელი კოსტიუმი ნაძვისებური ქსოვილით“, „სპორტული კოსტიუმი ქალაქგარეთ სეირნობისათვის“, „ნაზი აღნაგობის“ ძალღებისათვის გამოფენილი იყო საწვიმრები, რეზინის ჩექმები, ყურბიანი ქულები და სხვ.

სინამდვილეში ამერიკის შეერთებულ შტატებში მდიდართა ძალღების ცხოვრება, ისე, როგორც მათი პატრონთა ცხოვრება, უზარუნველყოფილია მილიონობით უბრალო ადამიანების — მშრომელთა მიერ შექმნილი დოვლით.

მეცნიერე ოკეანე

დედამიწაზე ოთხი ოკეანეა: წყნარი, ატლანტიკის, ინდოეთისა და ჩრდილო-ყინულოვანი. არის კიდევ ერთი, მეცნიერე ოკეანე. იგი მულამ ჩვენს ზევით და ჩვენს გარშემოა. ეს არის ატმოსფერო, საჰაერო ოკეანე, რომლის ფსკერზეც ჩვენ ვცხოვრობთ.

პატარობიდანვე შეჩვეული ვართ იმას, რომ ჩვენ გარს გვერტყმის ჰაერი. ჩვენ ვსუნთქვით ჰაერს, არ ვუფიქრებდებით ვი იმას, თუ რა იქნებოდა უჰაეროდ.

მთვარეზე, მაგალითად, არაა ატმოსფერო, და აი როგორ ავიწერა დიდმა რუსმა მეცნიერმა კონსტანტინე ედუარდის-ძე ციოლკოვსკიმ სამყარო მთვარისა თავის ფანტასტიკურ მოთხრობაში „მთვარეზე“: „ცა უფრო მკვი იყო, ვიდრე ყველაზე შავი მელანი, მზე კიდევ უფრო თვალისმომჩრელი სჩანდა: იგი ლურჯი იყო... ვარსკვლავები და პლანეტები არ ციმციმებდნენ და ჰგებდნენ მგ თაღში ჩაქედილ ვერცხლისთავებიან ლურსმინებს... სიჩუმე. უღრუბლო ცა. არა სჩანან არც მცენარეები, არც ცხოველები. უდაბნო — შავი ცის თალითა და ლურჯი მზით“.

და დედამიწაზედაც იგივე იქნებოდა, რომ ისიც მოკლებული ყოფილიყო ატმოსფეროს. ატმოსფერო, საჰაერო ოკეანე — ეს სიცოცხლეა. ჰაერი სჭირდებათ ადამიანებს, ცხოველებს, მცენარეებს.

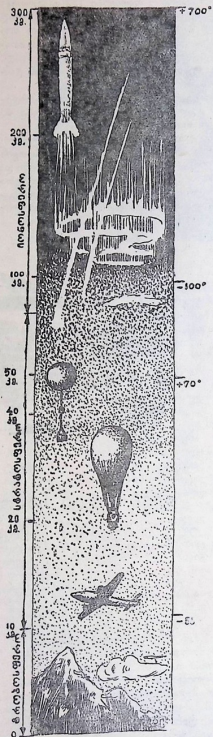
ატმოსფერო — ეს სამოსია ჩვენი პლანეტისა. იგი უნარჩუნებს სითბოს ჩვენს დედამიწას, აძლევს მას (სითბოს) საშუალებას არ განიფანტოს სამყაროს სივრცეში.

ატმოსფერო — ეს სამყაროა ხმებისა, რბილი საღებავებისა, მკრთალი ჩრდილებისა. უატმოსფეროდ დედამიწაზე იქნებოდა მხოლოდ დამარბმავებელი შუქი, შავი ჩრდილები და მკვდრული სიწყნარე.

ატმოსფერო — ეს ამინდია, ეს ღრუბლებია, წვიმაა, თოვლია, სეტყვია — საჰაერო სტრქის ყველა მრავალფეროვანებაა.

აი რატომ იქნებოდა შეუძლებელი სიცოცხლე ატმოსფეროს გარეშე.

ჰაერი შესდგება. აზოტისა, მჟავადისა, წყალბადისა და იშვიათი გაზების შენაერთებისაგან. ჰაერს აქვს წონა და ამიტომ უზარმაზარი ძალით აწევბა იგი დედამიწას. ყოველ კვადრატულ სანტიმეტრზე ჰაერი აწევბა ერთი კილოგრამის ძალით. ადამიანის სხეულს ჰაერი აწევბა 16 ათასი კილოგრამის ძალით. და თუ ადამიანი უძლებს ამ სამონელ დაწოლას, ეს იმდომ, რომ ჩვენი სხეულის შიგნითაც, და ასევე, მცენარეებისა და

ნახტი 1-ლ

ცხოველების შიგნიდან არის ჰაერი, ეს, „ში-ნაგანი“ ჰაერი სამუდამად არ აძლევს „გა-რეგანს“ გავგვრისოს ჩვენ.

რაც უფრო მაღლა ავდივართ, მით უფრო ნაკლები ჰაერია ჩვენს ზევით და მით უფრო ნაკლებია მისი დაწოლა. ორი ათასი კილომეტრის სიმაღლეზე არის ჰაერი, მაგ-რამ იგი იქ ძალიან ცოტაა.

მზის სხივების ნიაღვარი მოისწრაფის დე-დამიწისაკენ. ჰაერი თავისუფლად ატარებს მას. ამ გატარების შედეგად ჰაერი თითქმის არ ხურდება. მზის სხივები ახურებენ მხო-ლოდ დედამიწას, გახურებული დედამიწა კი იძლევა სითბოს. აი ეს სითბო ათბობს ჰაერსაც. რაც უფრო მაღლა მივდივართ დე-დამიწიდან, მით უფრო ნაკლებია სითბო და, მამასადავ, მით უფრო ცივი ხდება ჰაერი. მაგალითად, 11 კილომეტრის სიმაღლეზე ჩვენს მხარეში, ხოლო 18 კილომეტრის სი-მაღლეზე ეკვატორზე სითბო დედამიწიდან ვეღარ აღწევს. ამიტომაც აქ 55° ყინვა მე-ფობს. აღრე ფიქრობდნენ, რომ ეს არის მუდმივი სიცივის სამეფო. მას დაარქვეს სტრატოსფერო. სთვლიდნენ, რომ სტრატოს-ფეროში ტემპერატურა არ იცვლება, ჰაერა მასში უძრავია და აქვს ფენები. ქვევით მძი-მე აზოტი, მაღლა — მიმე შეკვდილი, უფრო მაღლა — წყალბადი და ა. შ. აქედან წარმო-იშვა სახელწოდება — სტრატოსფერო, — სიტყვიდან — „სტრატუმ“. რაც ფინას ნიშ-ნავს. ხოლო საჰაერო ოკეანის იმ ნაწილს, სა-დაც ტემპერატურა იცვლება, უწოდებენ ტროპოსფეროს.

ტროპოსფეროში უკვე დიდი ხანია ფრენენ თვითმფრინავები და საჰაერო გონდოლები, ამიტომაც ტროპოსფერო კარგადაა შესწავ-ლილი. ახლა ადამიანებმა იწყეს თვით სტრ-ატოსფეროშიც შექრა. იქ აშეგებულ იქნა ხელ-საწყობები — დიდი სიმაღლეების პატარა მზიერავეები.

პირველ ნახაზე თქვენ ჰხედავთ საჰაერო ოკეანის შესასწავლად ჰაერში აშეგებულ თვითმფრინავს, სტრატოსტარს, საჰაერო ბურთს. შოშუნას... მათზე მოთავსებულია ხელსაწყობები, რომლებიც აღნიშნავენ ჰაე-რის ტემპერატურას, ქარს და ატმოსფეროს დამახასიათებელ მრავალ სხვა ნიშანს. ეს სა-ჰაერო მოსალოდნელი ამინდის წინასწარ გა-მოსაკრევედაც.

საბჭოთა ჰაეროსტატები დიდ სიმაღლეზე ფრინენ. აეროსტატმა „სსრკ — ვრ—794“-მა ამასწინათ მსოფლიო რეკორდი დაამყარა — აფრინდა 12.100 მეტრის სიმაღლეზე; გვირ-

ნახატი 2-ე

მა საბჭოთა სტრატონავებმა 22 კილომეტ-რის სიმაღლესაც მიადწიეს სტრატოსფერო-ში გაფრენისას; ხოლო პატარა საჰაერო გონდოლები უეკიბაოდ, ავტომატური ხელ-საწყობით, 43 კილომეტრამდეც აფრინდნენ. საბჭოთა კავშირში იქნა გამოგონებული, აშეგებული და ჰაერში აშეგებული მსოფლიო-ში პირველი რადიოზონდი — ატმოსფე-როს შემსწავლელი პატარა ლაბორატორია. ამჟამად საბჭოთა ინჟინრებმა და გამოგო-ნებლებმა ააგეს ახალი ავტომატური რადიო-ზონდი, რომელიც სულ 750 გრამს იწონის. ხოლო რადიოზონდისათვის გადამცემი მოწყობილობა — 22 გრამს.

დიდი სიმაღლეების შესასწავლად მხარე-ბაში შემოდის საჰაერო ოკეანის მეორე მხვე-რავი — შოშუნა, რომლის იდეა ციოლკოე-სკის იტყუენის. ამ ატმოსფეროს მკვლევარ შოშუნას მართავენ ავტომატურ ხელ-საწყობები ან რადიოთი და ადის 200 და ზოგჯერ მეტი კილომეტრის სიმაღლეზე.

ჩვენ ზემოთ აღვნიშნეთ, რაც უფრო მაღ-ლა ავდივართ ჰაერში, მით უფრო ცივდება ტემპერატურა. მაგრამ ეს თანმიმდევრობა შემდეგ ირღვევა. გამოიკვია რომ სტრატოს-ფეროში არა მართო ცევა. არამედ ცხელა კიდე. 35-50 კილომეტრის სიმაღლეზე ტემ-პერატურა ადის +60-70°-მდე. შემდეგ, ზე-ვით, კვლავ დგება სიცივე და 80 კილომეტ-რის სიმაღლეზე უკვე ასგრადუსიან ყინვას ვაწყდებით, 100 კილომეტრის სიმაღლედან დაწყებული, ზევით, ტემპერატურის სწრაფი მომატება ხდება. 200-300 კილომეტრზე ტემპერატურა, როგორც ფიქრობენ, +600-700 გრადუსს აღწევს.

სტრატოსფეროსა და უფრო მაღლა (იონო-სფეროში) ასეთ მაღალ ტემპერატურას იწ-ვევს ოზონი — შეკვებდის მონათესავე გაზი.

ბ. ლიპაუნოვი

სამკურნალო მცენარეები

სამკურნალო მცენარედ წოდებულია ისეთი მცენარე, რომელიც ზრდის პერიოდში იგრძობენ სასარგებლო ნივთიერებებს: ალკალიოიდებს, გლუკოზიდებს, საჰონინებს, ნახშირწყლების, გუმფისების და სხვა ამგვართა სახით. რომლებიც მცირე დოზებში სამკურნალო საშუალებაა, ხოლო დიდ დოზებში წარმოადგენენ შხამებს.

— მაშ, სამკურნალო მცენარეები შხამიანებიც ყოფილა! — იტიხზეთ ალბათ.

— დაიხ. ეს არ უნდა გაგვიკვირდეთ, ბევრი მათგანი შხამიანია და ამისათვის მათი შეგროვების დროს ფრთხილად უნდა იყოთ, კრეფის შემდეგ დაუბანელი ხელით თვალს ან პირს არ უნია შეეხეთ, რადგან შეიძლება მოიწვამლოთ, ან ერთი კვირით მხედველობაც დაჰკარაოთ. ასეთ მოსაფრთხილებელ მცენარეთა შორის აღსანიშნავია შმაგა ანუ გიჟანა, ლემა, ლენციოფა...

გიჟანა იზრდება ნაკად ტყეში ან ისეთ გამჩხირებულ ტყეში, სადაც მზის სხივები დიდამწამდღოთ ავისუფლად აღწევენ. შმაგა ტყის პირასაც იზრდება. მისი სიმადლე სამუალოდ მეტრანახევარი, ორი მეტრია, განიერი ფოთლები აქვს და ალუმბოსტორი ნაყოფი, მაგრამ მომწამლედი,—მისი ჭამა არ შეიძლება, არც ამ ნაყოფით დასერილი ხელით უნდა შეეხთ სახეს. თვალს. ეს ნაყოფი შეიცავსნივთიერება ატროპინს, რომელიც დიდ დოზებში

შხამს წარმოადგენს, ხოლო მცირე დოზებში იხმარება როგორც ტკივილების დამაყუჩებელი და თვალის სამკურნალო საშუალება. ამ ნივთიერების ატროპინის მისაოებად მთლიან მცენარესაც იყენებენ, მაგრამ ძირითადად მაინც მის ფოთლებს აგროვებენ. ლეროს ქვედა ფოთლები უფრო განიერი და დიდი ზომისაა, ვიდრე კენწერული. აგროვებენ ზრდასასროლებულ განიერ ფოთლებს, რომლებიც ხშირად დაცხრილულია. —ეს მწერების ნაჭამი ფოთოლია, მაგრამ მწერი ამით ვერ ართმის ფოთოლს სამკურნალო თვისებას, რადგან ატროპინი ძირითადად ზრდასასროლებული ფოთლების ძარღვიებიდან მიიღება. ამ მკურნარეს ხშირად ე. წ. ჰიაფერას ამსგავსებენ. ჰიაფერას ფოთლების შერევა შმაგას ფოთლებში ყოველად დაუშვებელია.

ფოთლების შეგროვება უნდა მოხდეს მზიან ამინდში, როდესაც ფოთლებზე ნამი აკრიაფება. მოკრედილი ფოთლები უნდა დაგროვდეს კალათებში ისე, რომ მზემ არ დააცხუნოს და არ ჩახურდეს. მოკრედილი ფოთლები მისივე გასაშრობად უნდა თხლად გაუფინოთ. სუფთა ტილოზე ან ქაღალდზე, უმჯობეო ადგილას, ისე, რომ მას ოდნავი გამკრავი ქარი უნდაივბდეს. ამ მიზნით ყველაზე უკეთესია სახლის სხეენები. გაფენილი ფოთლები ყოველ საღამოს უნდა აურიოთ და გაღა-

შმაგა

ვებრუნოთ, სანამ კარგად არ გახმება. მზა ფოთლები ხელში არ უნდა იფხენებოდეს და ბუნებრივი ფერი შერჩენილი უნდა ჰქონდეს. მზა ფოთლებს სუფთა კალათებში ან ტომრებში ვაწყობთ და ვაბარებთ აფთიაქს.

ლემა. ესეც, მსგავსად შმაგასი, შხამიანია, იზრდება ნაკვიან ადგილებზე, ერთ მეტრამდე სიმაღლისაა. აქვს კოლოფის ფორმის ნაყოფი, რომელსაც ეკლისებური ბუსუსები აყრია გარს. ისხამს თეთრ, ძაბრისებურ ყვავილებს და მოჭ-მწვანე ფოთლებს. სამკურნალოწამლო ფოთლებს აგროვებენ მის ფოთლებს, მსგავსად ახმოებენ იმავე

ლემა

წესით, მხოლოდ ამ განსხვავებით, რომ სადაც ღემას ფოთოლია გაშლილი, იქ დიდი ხანი დგომა ან ძილი არ შეიძლება, რადგან ღემას ფოთლის სუნი ადამიანს აბრუებს და ათრობს. ღემას ხმელ ფოთლებს მედიცინაში სასუნთქავე გზების დაავადებათა წინააღმდეგ ხმარობენ, ხოლო თესლიდან ატროპინს იღებენ.

ღენცოფა. ესეც სამკურნალო, მაგრამ ამავე დროს შხამიანი მცენარეა. მსგავსად ღემასი, ნაგვიან ადგილებზე იზრდება ერთი მეტრის სიმაღლემდე. ორწლიანია. პირველ წელს ისხამს როზეტებს, რომლებიც ფორმით კვერცხისნაირია და გრძელ ყუნწებზეა გამოსხმული. მეორე წელიწადს ვითარდება დატოტვილი ღერო, რომლის ძველი ფოთლები უფრო დიდებია ვიდრე კენჭურული, ნაყოფი კოლოფისებურია. აგროვებენ როგორც პირველი წლის, ისე მეორე წლის მცენარის ფოთლებს, რომელთა სუნი პირველად გამაბრუებელია, მაგრამ გაშრობის შემდეგ ჰარავას მას. ფოთლების შეგროვება იმავე წესით ხდება. რომელიც უკვე აღენიშნეთ შხამს აღწერის დროს. ღენცოფა ფოთლებისაგან იღებენ ზეთს, რომელიც მედიცინაში იხმარება როგორც გარეგანი სამკურნალო, როგორც ტყვილების დამაყუჩებელი საშუალება.

გარდა შხამიანებისა, მოიპოვება არაშხამიანი სამკურნალო მცენარეები, რომლებიც მოკრეფის დროს საშიში არ არის. ასეთებოლან აოსანიშნაია **კატბაღაზა**. იგი მეტრი-მეტრნახევარი სიმაღლისა იზრდება. მის კენ-

ღენცოფა

წეროს ამშვენებს მკრთალი ვარდისფერი ყვავილები, რომლებიც შეკრებილი არიან ფარისებურ საგველა ყვავილედში. მრავალწლიანი მცენარეა. აქვს ფესვურები და ფრთხილ ფოთლები. იზრდება როგორც ტყეში ისე მინდვრად მშრალსა და ნესტიან ადგილებში, აგრეთვე ფერდობებზე და ვაკე ადგილებზე. მედიცინაში იყენებენ მის ფესვურებს, რომლისგანაც ამზადებენ ნერვეული სისტემის დამამშვიდებელ საშუალებას. ჩვეულებრივად აგროვებენ ყვავილობაში მყოფი მცენარის ფესვურების ნაწილს. ფესვურების ნაწილს მომავალი წლისათვის სტოვებენ მიწაში, რათა მცენარე

შენარჩუნებულ იქნას და საქვებით არ განადგურდეს.

არაშხამიანი სამკურნალო მცენარეა აგრეთვე **წითელი გვირილა**. რაქაში ამ მცენარეს კაქული ჰქვია. იზრდება ნახევარ მეტრამდე სიმაღლისა. მრავალწლიანი მცენარეა, ნაკლებად დატოტიანებული. კენჭეროზე გამოიხსნება ხოლმე ცალკეული კალათა ყვავილედი. მედიცინაში იყენებენ გვირილას გაუმლულ ან ახლად გაშლილ კოყრებს, რომელიც ჩვეულებრივი წესით უნდა მოიკრიფოს და გაშრეს. მისგან იღებენ ფხვნილებს და ექსტრაქტს, ხმარობენ პარაზიტებისა და კოლოების მოსასობად.

სხვა სამკურნალო მცენარეებზე შემდეგ მოგიხსნობთ.

კატბაღაზა

გვირილა

ხუარბ შეხველი

გ ა მ ა რ ჯ ვ ე ბ ი ს მ ა ი ს ი

სიტყვები შ. მილორავას მუსიკისათვის. ნოტი იხილეთ
გარეკანის შესაშვ გვერდზე.

შენ სალამი, თვალებუფუნა,
გამარჯვების მაისო!
სახეიშო ხმები ისმის
გული ლხენით აივისო!
გაუმარჯოს ჩვენს დიდ ბელადს,
ვინც სწორი გზით ვვატარებს,

ვინც მშობლიურ მზრუნველობით
თავს გვევლება პატარებს;
ვინც შემუსრა, მოსპო მტერი
ქვეყნის გადასარჩენად,
იცოცხლოს და იდღეგრძელოს,
დაელოცოს მარჯვენა!

ილია სინარულიძე

შ ი ნ ა ა რ ს ი

მშვიდობისათვის (წერილი)	გვ. 1
ა. ზანგურაშვილი — ყანა (ლექსი)	2
ბ. ქველიძე — წიგნის ბელი (მოთხრობა)	3
ვ. გოგოლაშვილი — მშვიდობით, სკოლის თეთ- რო კედლებო (ლექსი)	6
გ. მიქელაძე — სამგორის ველზე (ლექსი)	7
დ. გაიღარი — ცხელი ქვა (ზღაპარი. თარგმანი ილ. სინარულიძისა)	8
ე. ჯაბუშაშვილი — მწვეფის ვიგი (ლექსი)	11
თ. სახოკია — კაცის ხესთან (მოგონება)	12
ზ. ფორჩხიძე — მშობილები (პოემა)	15
თ. საჯავა — შიორსი (წერილი)	20

ბ. საჩინელი — სწავლასა და სპორტში გამარ- ჯებულნი (წერილი)	21
ვ. ანანიანი — ახალგაზრდა მონადირე (მოთ- ხრობა. თარგმანი არ. დავითიანიისა)	24
ბ. ბეთანელი — მთაწმინდა (ნარკვევი)	25
ბ. ლიაპუნოვი — მესხეთე ოკუპანე (წერილი)	28
ზ. შენგელია — სამკურნალო მცენარეები (წერილი)	30
გარეკანის შესაშვ გვერდზე შ. მილორავას მუსიკა „გამარჯვების მაისი“ (სიტყვები ილ. სინარულიძისა). გარეკანის მხატვრობა შესრულებულია მხატვარ გ. ფოცნიშვილის მიერ. გარეკანის მეოთხე გვერდზე ნახატი — „ნორჩი ტუ- რისტები“ — ეკუთვნის, მხატვარ შ. მყაუშვილს.	

რედაქტორი გ. კახიანიძე. სარედაქციო ადგილი: ე. აბლაძე, დ. გვირიტიშვილი, ვ. მარ-
ღიაშვილი, გ. თაფრიშვილი, გარეკანი, მ. მირიანაშვილი, ი. ნიჟარაძე, ზ. შინგელია
პასუხისმგებელი რედაქციის მ. თორაძე. საზაგვარო რედაქტორი გ. ფოცნიშვილი.

რედაქციის მისამართი: თბილისი, ლენინის ქ. № 14. 3-81-85

№ 04883 ტირაჟი 7000 გამომცემლობის შეჯ. № 77 სტამბის შეჯ. № 884
ლ. პ. ბერიას სახელობის პოლიგრაფიკომბინატი „კომუნისტი“, ლენინის ქ. № 14.
ფურნალის გარეკანი დაბეჭდილია „ზარია ვოსტოკას“ ოფსეტ-მანქანაზე.

